

We Lwowie, dnia 25. sierpnia 1905,

Aleg. 383

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o regulacji rzek kanałowych.

Wysoki Sejmie!

Uchwały sejmowe.

W załatwieniu sprawozdania komisji wodnej ze sprawozdania Wydziału krajowego o regulacji rzek kanałowych powziął Wys. Sejm na posiedzeniu z dnia 4. listopada 1904 następujące uchwały:

„1. Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby kredyt pierwotnie na roboty około regulacji rzek w r. 1904 w myśl programu uchwalonego przez Komisję dla regulacji rzek jaknajprędzej wypłacił, a w przyszłości jedną dziewiątą część ogólnych kosztów budowy w latach 1904—12 wykonać się mających w całości w początku każdego roku regularnie wypłacał.

2. Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby bieg robót około regulacji rzek przyspieszył.

3. Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby w r. 1905 bezwarunkowo wykonał wszystkie roboty około regulacji rzek, które w r. 1904 i 1905 w myśl programu uchwalonego przez Komisję dla regulacji rzek wykonane być miały.

4. Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby specjalnych komisarzy wodnych w myśl §. 20. rozporządzenia wykonawczego do ustawy krajowej z dnia 18. września 1901 Dz. u kr. Nr. 103 jaknajprędzej powołał i wydanie instrukcji dla nich przyspieszył.

5. Zważywszy, że dalsza zwłoka w przeprowadzeniu reformy organizacji władz centralnych tak ze względu na brak jednolitego kierunku jak i z uwagi na potrzebę porozumienia się kilku czynników i stąd wynikającą stratę czasu, może wystawić wczesne i praktyczne wykonanie dróg wodnych i regulacji rzek na poważne niebezpieczeństwo:

Sejm wzywa ponownie c. k. Rząd, ażeby — w duchu równocześnie z ustawą kanałową w r. 1901 przez Izbę poselską uchwa-

lonej, a dotychczas nie wykonanej rezolucyi, stworzoną została we Wiedniu generalna dyrekcyja dla budowli wodnych, w którejby dotychczas w Ministerstwie handlu, spraw wewnętrznych i rolnictwa rozstrzelone agendy budownictwa wodnego zostały połączone.

6. Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby utworzył przy c. k. Namieśtnictwie bezpośrednio Namieśtnikowi podlegającą dyrekcyę dla wszystkich działów gospodarstwa wodnego, dla kanałów, rzek spławnych i niespławnych, zabudowania potoków górskich, rewizyi projektów melioracyjnych i spółek wodnych, a zanim to nastąpi, przydzielił sprawy dotyczące budowy kanałów, rzek spławnych, zabudowania potoków górskich i zalesienia stoków gór Departamentowi Namieśtnictwa dla robót wodnych.

7. Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby wyznaczył odpowiedni fundusz na zawodowe kształcenie więkzzej liczby techników dla budowli wodnych, a mianowicie odpowiednią dotacyę dla inżynierów w celu ułatwienia im specjalnego kształcenia się przy budowlach wodnych.;

8. Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby rozszerzył zakres działania władz krajowych w sprawach dotyczących budowy kanałów, regulacyi rzek spławnych, zabudowania potoków górskich i zalesienia stoków gór.

9. Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby przedłożenie zapowiedzianego przez c. k. Rząd oświadczeniem z 2. listopada 1903 projektu noweli zawierającej rewizyę ustawy krajowej o regulacyi rzek z d. 18. września 1901 przyspieszył.

10. Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby w uzupełnieniu przygotowanych już generalnych projektów opracował nieobjęte ustawą z dnia 18. września 1901 projekty regulacyi górnych biegów na mocy powyższej ustawy regulować się mających, ażeby plany szczegółowe górnych biegów równocześnie z planami średnich i dolnych wypracował i zapewnił pokrycie kosztów budowy albo z funduszu kanałowego i z funduszu regulacyi rzek albo tez z dotacyi wodnej Ministerstwa spraw wewnętrznych.

11. Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby przedłożył jak najrychlej Sejmowi projekty ustaw mających na celu systematyczną regulacyę a w szczególności:

- a) Górnego Dniestru od ujścia Mszańca do Kornalowic;
- b) Górnego Strwiąża od Krościenka do Biskowic;
- c) Wisłoka od Haczowa do Frysztaka;
- d) Górnego Sanu od Rajskiego do Liska;
- e) Górnego Wiaru od Grąziowej do Niżankowic;
- f) Skawy od ujścia Bystry do Suchy;
- g) Raby od ujścia Mszany do Lubienia;
- h) Wisłoki od Rostajnego do Żmigrodu;
- i) Ropy od ujścia Zdyni do Wisłoki;
- j) Jasiółki od Woli Wyżnej do Wisłoki;
- k) Oporu od ujścia potoku Oporu do Stryja;

12. Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby regulacyę górnych średnich i dolnych biegów rzek połączył z nieodzownie potrzebnem zabudowaniem potoków górskich i z zalesieniem stoków gór, oraz zapewnił pokrycie kosztów z tego powodu powstałych z funduszu kanałowego i z funduszu regulacyi rzek.

13. Sejm wzywa c. k. Rząd, aby jak najprędzej przystąpił do przeprowadzenia regulacyi Prutu od Kołomyi do granicy bukowińskiej z przyczynieniem się kraju 12½% do kosztów budowy.

14. Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby w myśl najw. postanowie-

nia z d. 30. października 1830 objął pod wyłączną pieczę państwa regulacye:

- a) Bugu od ujścia Raty do Litowierza;
- b) granicznego Zbrucza.

15. Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby w myśl programowej ustawy Sejmu z dnia 13. lutego 1894, tudzież postanowienia następu drugiego §. 5. ustawy z dnia 11. czerwca 1901 Dz. p. p. Nr. 66. przedłożył jak najrychlej Sejmowi projekt ustawy mającej na celu przeprowadzenie systematycznej regulacji Czeremoszu tudzież Prutu powyżej Kołomyi.

16. Sejm wzywa c. k. Rząd. aby roboty regulacyjne na Dnuajcu pod Piaskami-Drużkowem jak najrychlej, a w każdym razie w r. 1905 przeprowadził.

17. Wzywa się c. k. Rząd, by rozpisywał oferty na dostawy przy regulacji rzek kanałowych na przestrzenie mniejsze, tudzież na dostawy poszczególnych materiałów dla pojedynczych losów.

II. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu:

1. co do wszystkich powyższych punktów starać się o ciągłe porozumienie z c. k. Rządem i z całą energią popierać ich wykonanie.

III. Sejm upoważnia Wydział krajowy, ażeby kredytami wyznaczonemi w budżecie krajowym na rok 1904 na regulację rzek kanałowych, a w tym roku niezużytemi, rozporządzać mógł do końca roku 1905, — w miarę asygnowania dotacyi na ten cel ze skarbu państwa.

IV. Sejm odsyła petycję Galicyjskiego Towarzystwa Gospodarskiego o utworzenie Wydziału budownictwa wodnego i kultury krajowej przy politechnice lwowskiej do Wydziału krajowego z poleceniem, ażeby w tym kierunku przeprowadził rokowania z Rządem i sprawozdanie o nich Sejmowi przedłożył.

Co się tyczy rezolucyj wystosowanych do c. k. Rządu, to otrzymał Wydział krajowy odpowiedź tylko na trzy rezolucye, mianowicie:

ad 1) w sprawie wypłaty 60% datków państwa na regulację rzek kanałowych;

ad 16) w sprawie regulacji rzeki Dnuajca pod Piaskami i Drużkowem i ad 17) w sprawie dostaw materiałów do regulacji rzek kanałowych.

Asygnata funduszw.

ad 1) Odezwą z dnia 14. maja 1905 l. 3.907/pr oznajmiło c. k. Prezydium Namiestnictwa, że c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych w porozumieniu z c. k. Ministerstwem skarbu, uwzględniając zawarte w przytoczonej rezolucyi życzenie Sejmu, postanowiło reskryptem z 27. marca 1905 l. 1.165, co następuje:

„Z powodu niemożności rozwinięcia akcji około regulacji rzek w ciągu roku 1904 w całej pełni musiała zastąpić w tym roku znaczniejsza redukcya funduszw poniżej jednej dziesiątej części ogólnego kredytu zabezpieczonego ustawowo na pierwszy okres budowy od roku 1904 do 1912.

„Jedna dziewiąta część przypadających funduszw państwowych na regulację rzek w roku 1904 wynosi dla rzek na wspólny koszt regulować się mających

grupa A.	1,160.400 K.
zaś na rzeki na wyłączny koszt państwa przypadających, grupa B.	995.000 K.

„Na rachunek powyższych kwot asygnowało c. k. Ministerstwo

z funduszków państwowych po koniec r. 1904 łącznie z asygnowanymi w poprzednich latach na roboty przygotowawcze kwotami:

dla robót grupy A.	588.000 K.
dla robót grupy B.	630.000 K.
a zatem w grupie robót A. mniej o	574.400 K.
w grupie zaś B. mniej o	365.000 K.
razem mniej o	<u>937.400 K.</u>

„C. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych w porozumieniu z c. k. Ministerstwem skarbu oświadczyło gotowość asygnowania na rok 1905 jednej trzeciej części z powyższego niedoboru, a mianowicie na roboty

grupy A.	190.800 K.
zaś grupy B.	121.000 K.
a nadto całej na rok 1905 przypadającej normalnej raty dla robót regulacyjnych	

grupy A.	1,160.400 K.
grupy B.	995.000 K.

wskutek czego będzie na rok 1905 z kredytu specjalnego §. 8 ustęp 3. ustawy z 11. czerwca 1901. Dz. u. p. Nr. 66. na regulację rzek w Galicyi z funduszków państwowych do dyspozycji

dla grupy A.	1,350.000 K.
dla grupy B.	1,120.000 K.
razem	<u>2,470.000 K.</u>

„Oprócz tego zezwoliło c. k. Ministerstwo, aby kredyty asygnowane na powyższy cel w r. 1904, a do końca tegoż roku nie podjęte, były również na rok 1905 do dyspozycji.

„Powyższe ustalenie kredytów na rok 1905, o ile ono dotyczy robót na rzekach wspólnie regulować się mających (grupa A.), zależne jest w myśl przytoczonego reskryptu od warunku, że Wydział krajowy zgodzi się przypadający w myśl ustawy na kraj 40-procentowy datek w kwocie 900.000 K. w r. 1905 wyasygnować.

„Z uwagi, że pożyczka państwowa na budowę dróg wodnych nie jest jeszcze zrealizowaną, zarządziło c. k. Ministerstwo, aby c. k. Namiestnictwo co do asygnowania potrzebnych na roboty regulacyjne funduszków, przedkładało na razie, jak dotąd, miesięcznie „odpowiednie wnioski c. k. Ministerstwu w miarę istotnej potrzeby“.

Komunikując powyższe postanowienie c. k. Ministerstwa, zażądało c. k. Prezydium Namiestnictwa oświadczenia Wydziału krajowego co do asygnowania w r. 1905 przypadającego na kraj datku 40 procentowego w kwocie 900.000 K., przyczem zauważyło, że przyznanie przez c. k. Ministerstwo na r. 1905, fundusze będą aż nadto wystarczające, zwłaszcza, że brakujące kierownictwa regulacyi Skawy, Wisłoka i Świcy, tudzież ekspozytura kierownictwa regulacyi Dunajca, na których aktywowanie zgodziło się c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych reskryptem z 22. marca 1905 l. 57.865/04, mogą być utworzone dopiero z początkiem czerwca 1905.

Wydział krajowy obstając przy zasadzie, ażeby w I. okresie 1904—1912 corocznie była przebudowaną $\frac{1}{9}$ część kredytu przeznaczonego na regulację rzek, oświadczył już w odezwie z dnia 1. kwietnia 1905 l. 30.319 na zapytanie c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych z dnia 13. marca 1905 l. 9.783, że 40-procentowy datek kraju preliminuje na każdy rok w równych ratach po 773.600 K. — a na ponowne zapytanie zawarte w powołanej ode-

zwie c. k. Prezydium Namiestnictwa oznajmił pismem z dnia 12. maja 1905 l. 43.178, że wypłaci w ciągu r. 1905, podobnie jak c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych w ratach miesięcznych kwotę 900.000 K. na rachunek przypadającego za lata 1904 i 1905 datku kraju.

Regulacja Dunajca pod Piaskami-Drużk wem.

ad 16) Na rezolucję w sprawie regulacji Dunajca pod Piaskami-Drużkowem oznajmiło c. k. Prezydium Namiestnictwa odezwą z dnia 4. stycznia 1905, l. 17.799/pr, że c. k. Namiestnictwo przedłożyło równocześnie projekt tej regulacji c. k. Ministerstwu spraw wewnętrznych. Projekt ten wedle odezwy c. k. Namiestnictwa z dnia 1. marca 1905, l. 24.578 zatwierdziło wymienione Ministerstwo reskrytem z 13. lutego 1905, l. 3.075, c. k. Namiestnictwo zaś zarządziło wykonanie robót we własnym zarządzie na rachunek państwowego funduszu kanałowego.

O czym zawiadomiliśmy Wydział powiatowy w Brzesku reskrytem z dnia 10. stycznia 1905 l. 2.107 i z dnia 11. marca 1905 l. 21.939.

Dostawa materiałów.

ad 17) Na rezolucję w sprawie oddawania dostaw materiałów w mniejszych partyach, zawiadomiło nas c. k. Prezydium Namiestnictwa odezwą z dnia 4. stycznia 1905 l. 17.800/pr, że c. k. Namiestnictwo już od roku zabezpiecza dostawę materiałów faszynowych i kamiennych do wszystkich budowli regulacyjnych tak wyłącznie rządowych, jakoteż na koszt wspólny państwa i kraju wykonywanych, w mniejszych partyach z pominięciem generalnych przedsiębiorstw, o ile dawniej zawarte obowiązujące jeszcze kontrakty nie stoją temu na przeszkodzie.

Dostawę materiałów faszynowych i kamiennych osobno zabezpiecza c. k. Namiestnictwo zwykle dla wszystkich budowli jednym projektem objętych na lat trzy, to jest na czas, w którym ukończenie budowy ze względu na kredyty do dyspozycji będące, tudzież na rodzaj i objętość wykonać się mających robót jest możliwe.

Dalej idące rozdrabnianie dostawy materiałów, a zwłaszcza na poszczególne objekty jednego projektu jest zdaniem c. k. Namiestnictwa niemożliwe i byłoby nieracjonalne już ze względu na trudności administracyjne, a nadto, że takie zarządzenie dałoby liczne powody do zatargów między dostawcami i do pretensyj przedsiębiorców do funduszu budowy, których łagodzenie i rozpatrywanie obarczyłoby administrację państwa w bardzo dotkliwy sposób.

Na urgensy Wydziału krajowego o decyzję c. k. Rządu na dalsze rezolucje Wys. Sejmu pod 2—15) przytoczone oznajmiło c. k. Prezydium Namiestnictwa odezwaniami z dnia 4. maja 1905 l. 4.002/pr i z dnia 22. lipca 1905 l. 9.083/pr, że c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych nie nadesłało dotychczas decyzji.

Wydział hydrotechniczny przy politechnice lwowskiej.

W wykonaniu polecenia ad IV. odniósł się Wydział krajowy odezwą z dnia 23. grudnia 1904 l. 118.988 do c. k. Namiestnictwa o zawiadomienie, jakie postanowienie powzięło c. k. Ministerstwo wyznań i oświecenia w sprawie utworzenia osobnego wydziału hydrotechnicznego w c. k. szkole politechnicznej we Lwowie po myśli rezolucyj sejmowych z dnia 12. lipca 1902 l. s. 1.464, ewentualnie w sprawie zapowiedzianego w reskrypcie tego Ministerstwa z dnia 4. czerwca 1896 l. 11.642 rozszerzenia wykładów o projektowaniu regulacji rzek, wodociągów i kanalizacji, tudzież utworzenia katedry melioracji na wydziale inżynierii w tej szkole politechnicznej.

Odezwą z dnia 10. stycznia 1905 l. 188.898 zawiadomiło nas c. k. Namiestnictwo, że wedle reskryptu c. k. Ministerstwa wyznań i oświaty z dnia 21. stycznia 1904 l. 27.678, którego odpis przy tej odezwie nam udzielono, sprawa utworzenia osobnego wydziału hydrotechnicznego w szkole politechnicznej we Lwowie znajduje się na drodze pomyślnego rozwiązania w myśl życzeń kraju objawionych ostatnim razem w rezolucyi sejmowej z 12. lipca 1902, oraz że wnioski Kolegium profesorów tej szkoły postawione w myśl reskryptu ministeryalnego przedłożyło c. k. Namiestnictwo Ministerstwu z opinią przychylną.

Mianowicie w reskrypcie powołanym odstąpiło c. k. Ministerstwo wyznań i oświaty od zamiaru urządzenia trzyletniego kursu melioracyjnego, a to wskutek wątpliwości podniesionych przez Wydział krajowy w odezwie z dnia 7. lipca 1903 l. 4.726 (podanych do wiadomości Wysokiego Sejmu w zeszłorocznem sprawozdaniu o melioracjach pag. 7 i 8), a natomiast oświadczyło, że ze względu na regulację rzek i budowę kanałów byłoby obecnie skłonniem wziąć pod bliższą rozważę kwestyę utworzenia Wydziału hydrotechnicznego na politechnice lwowskiej.

O tym stanie sprawy zawiadomił Wydział krajowy pismem z dnia 24. stycznia 1905 l. 5.129 komitet c. k. galic. Towarzystwa gospodarskiego na skutek petycji uchwałą ad IV) przekazanej.

O postępie akcji koło regulacji rzek kanałowych praedkłada Wydział krajowy Wysokiemu Sejmowi następujące sprawozdanie z wnioskami.

I. Wykonanie ustawy o regulacji rzek kanałowych.

Program generalny.

Uchwalony przez Komisję regulacyjną dnia 11. czerwca 1904 program generalny regulacji rzek kanałowych, którego szczegóły podaliśmy do wiadomości Wysokiego Sejmu w zeszłorocznem sprawozdaniu (pag. 5—7), nie uzyskał dotychczas zatwierdzenia c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych po myśli §. 10. ustawy, jakkolwiek przedłożyło go c. k. Namiestnictwo temu Ministerstwu relacya z dnia 6. października 1904 l. 134.793.

Gdy zatwierdzenie generalnego programu jest najważniejszą sprawą w całej akcji regulacyjnej i przed wszystkimi innymi winna być załatwioną, gdyż od tego zależy ułożenie szczegółowych programów robót na każdy rok budowy (§. 12. ustawy), odniósł się Wydział krajowy odezwą z dnia 8. sierpnia 1905 l. 74.341 do c. k. Namiestnictwa o wyjednanie u c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych rychłego zatwierdzenia tego programu.

Generalne projekty i kosztorysy.

Alegat 1.

Natomiast zatwierdziło c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych w porozumieniu z interesowanemi Ministerstwami załączonym /./ reskryptem z d. 15. lipca 1905 l. 47.274/04 generalne projekty i kosztorysy z zastrzeżeniem, że normalne szerokości rzek w myśl uwag Wydziału krajowego mają być zbadane przez centralne biuro hydrograficzne, oraz, że co do dalszych wydatków po r. 1912 poweźmie c. k. Rząd decyzję.

Zatwierdzone przez Ministerstwo w myśl uchwały Komisji regulacyjnej kosztorysy regulacji poszczególnych rzek, przedstawiają się, jak następuje:

1) Skawa od Suchy do ujścia do Wisły	1,930.000	K
2) Raba od Lubienia	4,900.000	"
3) Poprad od Muszyny do ujścia do Dunajca	1,871.000	"
4) Wisłok od Frysztaka do ujścia do Sanu	7,000.000	"
5) Wiar od Niżankowic	960.000	"
6) Stryj od Turki do ujścia do Dniestru	8,100.000	"
7) Świca od Wełdzirza wraz z Sukielem od Bolechowa do ujścia	5,400.000	"
8) Bystrzyca sołotwińska od Sołotwiny i nadwórniańska od Zielony do ich połączenia, tudzież połączona Bystrzyca do ujścia do Dniestru	8,000.000	"
9) Tanew od granicy państwa do ujścia do Sanu	600.000	"
10) Dunajec od Nowego Targu do Nowego Sącza	4,801.000	"
11) Wisłoka od Żmigrodu do Jasła	880.000	"
12) San od Liska do Sanoka	1,330.000	"
Razem	45,772.000	"

Również zgodziło się c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych na proponowane przez Komisję regulacyjną przedłużenie regulacji Skawy od Suchy do Jordanowa i użycie na ten cel kwoty 1,000.000 K, powstałej z redukcji kosztorysów regulacji Popradu i Stryja (po 500.000 K), w którym to celu jednak ma być wydana osobna ustawa krajowa, zmieniająca §. 2. ustawy regulacyjnej. W ten sposób ogólne koszta regulacji rzek kanałowych w Galicyi wynosić będą 46,772.000 K, czyli w porównaniu ze sumą podaną w r. 1901 komisji wodnej (38,680.000 K) więcej o 8,092.000 K.

**Ustanowienie dalszych kierownictw budowy.
Alegat 2.**

W myśl §. 18. rozporządzenia wykonawczego z d. 21. kwietnia 1904 Dz. u. i rozp. kraj. Nr. 52 utworzyło c. k. Prezydium Namiestnictwa wedle załączonego % przypomnienia prezydyalnego z d. 31. maja 1905 następujące dalsze kierownictwa budowy, które podlegają bezpośrednio c. k. Namiestnictwu:

- 1) dla regulacji Skawy z siedzibą w Wadowicach;
- 2) dla regulacji Wisłoka z siedzibą w Rzeszowie;
- 3) dla regulacji Świcy z siedzibą w Bolechowie.

W roku ubiegłym utworzyło c. k. Prezydium Namiestnictwa (aleg. 2. zeszłorocznego sprawozdania) osobne kierownictwa budowy: dla regulacji Raby w Bochni, Stryja w Stryju i Bystrzycy w Stanisławowie, kierownictwo zaś regulacji Wisłoki, Dunajca i Popradu, tudzież Sanu, Wiaru i Tanwi poruczyło ustanowionym dla rzek państwowych kierownictwom budowy w Dębicy, Nowym Sączu i Przemyślu, względnie ekspozyturze w Nisku, tak iż obecnie zorganizowane są zarządy budowy dla regulacji wszystkich rzek kanałowych mającej się wykonać wspólnym kosztem państwa i kraju.

Sprawozdanie z czynności przy regulacji rzek kanałowych i zamknięcie rachunków za rok 1904.

W myśl końcowego ustępu §. 19. i 29. rozporządzenia wykonawczego (Dz. u. kraj. Nr. 52. z r. 1904) nadeszło nam c. k. Namiestnictwo odezwaniami z d. 1. lipca 1905 l. 30.602 i z d. 8. lipca 1905 l. 41.640 sprawozdanie z czynności około regulacji rzek objętych §. 2. lit. A ustawy z d. 18. września 1901 Dz. u. kraj. Nr. 103, tudzież zamknięcie rachunków za r. 1904, które Wys. Sejmowi w załączeniu % przedkładamy.

Alegat 3 i 4.

Ze sprawozdania tego okazuje się, że w r. 1904 wykonano budowle regulacyjne przy regulacji:

1. Raby:	
a) we własnym Zarządzie kosztem	14.813 K 16 gr.
b) w drodze przedsiębiorstwa	40.282 „ 70 „
razem	<u>55.095 K 86 gr.</u>
2. Dunajca i Popradu kosztem	29.407 „ 89 „
3. Ska wy kosztem	28.830 „ 05 „
Ogółem	<u>113.333 K 80 gr.</u>

podczas gdy fundusz dyspozycyjny (z wyłączeniem kosztów zdjęć i projektów) wynosił w r. 1904 780.000 K, z którego podniosło c. k. Namiestnictwo tylko kwotę 480.000 K.

Wedle zamknięcia rachunków wynosiły wszystkie wydatki w r. 1904, w których oprócz kosztów regulacji Raby, Dunajca, Popradu i Skawy wykazano także wydatkiem na regulację Wisłoka, Stryja, Bystrzycy i Świcy

dochody zaś	217.583 K 63 gr.
	<u>525.368 „ 33 „</u>

tak, iż stan czynny z końcem roku 1904 wynosił 307.784 K 70 gr.

Gdy sprawozdanie z czynności nie zawiera szczegółowych dat co do rozmiarów wykonanych robót, tudzież porównania kosztów budowy z preliminarzem kosztorysowym, odniósł się Wydział krajowy z d. 12. lipca 1905 l. 63.170 do c. k. Namiestnictwa o wydanie zarządzenia, ażeby w przyszłości zamieszczano w rocznych sprawozdaniach z budowy następujące szczegóły:

1. rozdział kosztów na rubryki odpowiadające kosztorysowi generalnego projektu, a mianowicie:

a) budowle regulacyjne (kamienne, faszynowe, płotki), b) roboty ziemne, c) wykupno gruntów, d) konserwacja, e) zarząd, f) nieprzewidziane;

2. kubaturę wykonanych robót i powierzchnię wykupionych gruntów, z podaniem ceny jednostkowej, tudzież długość wykonanych budowli regulacyjnych;

3) porównanie kosztów budowy z preliminarzem kosztorysowym.

Obok tego zwrócił Wydział krajowy uwagę c. k. Namiestnictwa, że zamknięcie rachunków nie jest zgodne ze sprawozdaniem z czynności, gdyż przy regulacji Raby wykazuje zamknięcie rachunkowe koszta robót regulacyjnych tylko w sumie 23.948 K 7 gr. (zamiast 55.095 K 86 gr.), a przy regulacji Dunajca (wraz z konserwacją) 27.945 K 19 gr. (zamiast 29.407 K 89 gr.).

Co się tyczy zamknięcia rachunków, zażądał Wydział krajowy odezwą z d. 12. lipca 1905 l. 65.373 wyjaśnienia poz. 4, 6, 8 i 9 dochodów „zwroty z różnych wydatków“, oraz poz. 5. wydatków „różnych“, które jak np. przy regulacji Dunajca okazują zbyt wysokie kwoty, które nie stoją w odpowiednim stosunku do kosztów właściwej budowy.

Słaby stosunkowo postęp budowy w r. 1904 tłumaczy się opóźnieniem zatwierdzenia projektów szczegółowych przez komisję regulacyjną, która się zebrała na pierwsze posiedzenie dopiero w czerwcu 1904, oraz licznymi czynnościami przygotowawczymi, jakie są nieodzowne w pierwszym roku budowy. Nasuwa się jednak mimowoli uwaga, czy były uzasadnione zarzuty zastępcy c. k. Namiestnictwa, podniesione przeciw Wydziałowi krajowemu na posie-

dzeniach sejmowej komisji wodnej w r. 1902 z powodu rzekomego opóźnienia sprawy zdjęć od 13. stycznia do 9. kwietnia 1902 (patrz sprawozdanie komisji wodnej z d. 3. lipca 1902 l. s. 1.440 alegat sprawozdań sejmowych 309, pag. 15).

II. Posiedzenie Komisji regulacyjnej

Dnia 18. i 19. lipca 1905 odbyło się w c. k. Namiestnictwie II. Posiedzenie Komisji dla regulacji rzek w Galicyi, na którym przyjęto do wiadomości sprawozdanie c. k. Namiestnictwa z czynności za r. 1904 (alegat 3. niniejszego sprawozdania) i zatwierdzono dalsze projekty szczegółowe opracowane przez c. k. Namiestnictwo, mianowicie:

- a) Dunajca pod Krościenkiem i między Gołkowicami a ujściem Popradu;
- b) Popradu od jazu w Cyganowicach do ujścia do Dunajca;
- c) Wiaru od mostu w Krownikach do ujścia do Sanu;
- d) Tanwi od Dąbrówki do ujścia do Sanu;
- e) Stryja od Międzyrzecza do ujścia do Dniestru i powyżej Dulib,
- f) Skawy pod Zagórzem;
- g) zmianę trasy regulacyjnej na połączenie nadwórniańskiej i sołotwińskiej Bystrzycy pod Wołczyńcem.

Zatwierdzone przez komisję regulacyjną kosztorysy tych robót opiewają na 2,172.500 K i są niższe od preliminarza generalnego projektu o 22.000 K.

Uchwałą z dnia 11. czerwca 1904 r. zatwierdziła Komisja regulacyjna szczegółowe projekty i kosztorysy

na regulację	Skawy	. . . . .	574.800 K.
"	"	Raby	. . . . . 911.000 "
"	"	Wisłoka	. . . . . 730.000 "
"	"	Stryja	. . . . . 1,540.000 "
"	"	Świcy	. . . . . 710.000 "
"	"	Bystrzycy	. . . . . 1,660.000 "
"	"	Dunajca	. . . . . 175.000 "
		razem	. . . . . 6,300.800 K.
		razem więc z powyższą sumą	. . . . . 2,172.500 K.
		wynoszą kosztą robót zatwierdzonych	. . . . . 8,473.300 K.

tak, iż przy rozdziale funduszu budowy 17,406.000 K. (przeznaczonego na rzeki wspólne) na 9 równych rat rocznych po 1,934.000 K. roboty zatwierdzone dopiero w 4¹/₂ latach zostaną wykonane.

Postawione na porządku dziennym Komisji regulacyjnej dwie dalsze sprawy, mianowicie: zamknięcie rachunków za rok 1904 i program szczegółowy robót na rok 1906, nie mogły być wzięte pod obrady, gdyż zamknięcie rachunków nie zostało jeszcze przyjęte do wiadomości przez Wydział krajowy (§. 29. rozporządzenia wykonawczego), program zaś szczegółowy nie był przedtem udzielony Wydziałowi krajowemu, jak tego wymaga przepis §. 12. ustawy, zresztą zaś wedle powołanego reskryptu ministerjalnego (aleg. 1. niniejszego sprawozdania) programy szczegółowe muszą być zastosowane do środków dyspozycyjnych w każdym roku.

Unormowanie datków konkurencyjnych.

Jak już w zeszłorocznym sprawozdaniu o regulacji rzek kanałowych nadmieniliśmy, oświadczył się Wydział krajowy na I. posiedzeniu Komisji dla regulacji rzek zasadniczo za nałożeniem datków konkurencyjnych do kosztów regulacji rzek kanałowych, która ma być przeprowadzoną wspólnym kosztem państwa i kraju, a to z uwagi, że strony interesowane pokrywały dotychczas 1¹/₂ część

kosztów lokalnych regulacji tych rzek, a nałożony ustawą 10-procentowy datek konkurencyjny do kosztów regulacji podobnej rzeki Białej, właściciele gruntów opłacają bez trudności.

Czeska ustawa o regulacji rzek kanałowych przewiduje pociągnięcie stron interesowanych datkiem konkurencyjnym do wysokości 20% kosztów robót, który to datek służy na częściowe pokrycie 40-procentowego datku kraju, a również projekt szląskiej ustawy regulacyjnej zawiera postanowienia o pociągnięciu stron do kosztów regulacji. Tymczasem galicyjska ustawa regulacyjna nie normuje wysokości datków konkurencyjnych, lecz pozostawia ich oznaczenie władzom administracyjnym po myśli §. 51. kraj. ustawy wodnej, ewentualnie osobnej ustawie krajowej, która miałaby nałożyć opłaty na całe dorzecze.

Ponieważ projekt ustawy o regulacji rzek kanałowych wniesiony został w r. 1901 jako przedłożenie rządowe do Wysokiego Sejmu, Wydział krajowy uważał za najwłaściwsze, ażeby także projekt ustawy o datkach konkurencyjnych został przez c. k. Rząd przedłożony, i w tym celu odnosił się kilkakrotnie do c. k. Prezydium Namiestnictwa.

Alegat 5.

Gdy jednak mimo upływu lat czterech od uchwalenia przez Wysoki Sejm ustawy regulacyjnej, c. k. Rząd nie powziął żadnej decyzji, a obecnie mija już drugi rok pierwszego 9-letniego okresu budowy, postanowił Wydział krajowy przedłożyć Wysokiemu Sejmowi własny projekt ustawy normującej datki konkurencyjne i przesłał ten projekt załączoną % odezwą z dnia 23. czerwca 1905 l. 53 554 c. k. Prezydium Namiestnictwa z prośbą o przedłożenie c. k. Ministerstwu spraw wewnętrznych i zakomunikowanie Wydziałowi krajowemu przed sesją sejmową ewentualnych zmian, jakichby to Ministerstwo zażądało.

Powołując się co do poszczególnych postanowień projektu ustawy na motywa przytoczone w powyższej odezwie, Wydział krajowy zaznacza, że przy unormowaniu wysokości datków konkurencyjnych należy rozróżnić regulację rzek mającą się wykonać wspólnym kosztem państwa i kraju, która niewątpliwie przyniesie wielki pożytek właścicielom gruntów nadbrzeżnych i leży w interesie kultury krajowej, od regulacji przestrzeni Dunajca od Zgłobic do Nowego Sącza, Wisłoki od Mielca do Jasła i Sanu od Składu solnego do Sanoka, która została podjęta w interesie spławu wyłącznie na koszt państwowego funduszu kanałowego.

Do kosztów regulacji pierwszej grupy mogą być zdaniem Wydziału krajowego całkiem słusznie pociągnięci właściciele przyległych nieruchomości i pobliskich zakładów wodnych w wysokości 10% kosztów budowy, które to datki służyć będą na częściowe pokrycie 40-procentowego datku krajowego.

Natomiast nałożenie na adjacentów rzek drugiej grupy tak wysokiego datku konkurencyjnego nie byłoby usprawiedliwione, gdyż koszta regulacji tych rzek o większej głębokości będą stosunkowo wyższe, celem regulacji pierwszorzędnym nie są interesy kultury krajowej, lecz uszluszenie, adjacentci tych rzek ponieśli już od r. 1882 wielkie ofiary na ochronę brzegów tych przestrzeni rzek, przyczynając się datkami do kosztów tak zwanych „regulacji lokalnych“, a wreszcie wedle ustępu 4. Najwyższego postanowienia z dnia 30. października 1830 koszta regulacji w interesie spławu mają być przeprowadzone wyłącznie na koszt skarbu państwa. Z tego powodu proponuje Wydział krajowy w projekcie ustawy zastosowanie dla tej drugiej grupy przestrzeni rzek państwowych §. 51. kraj. ustawy wodnej tj. poruczenie wymiaru datków konku-

rencyjnych władzy administracyjnej, która z reguły przy regulacji rzek spławnych uwalnia adjectantów od konkurencyi.

Zastosowanie §. 51. do regulacji rzek drugiej grupy wydaje się Wydziałowi krajowemu tem bardziej wskazane, ile że ten przepis zastosowany został także dla budowy dróg wodnych w ustawie z d. 2. marca 1904 Dz. u. kr. Nr. 36, którą to ustawę uchwalił Wys. Sejm, jak wiadomo, zgodnie z projektem rządowym przedłożonym przez Wydział krajowy.

Ażeby zapewnić punktualne uiszczanie 10- procentowych datków konkurencyjnych do funduszu krajowego, proponuje Wydział krajowy w §. 3. projektu ustawy poruczenie definitywnego rozkładu tych datków c. k. Namiestnictwu w porozumieniu z Wydziałem krajowym bez dalszego odwołania, podobnie jak to przewidziano w ustawie tyrolskiej z d. 15. grudnia 1884 Dz. u. kraj. Nr. 46, tudzież w projekcie szląskiej ustawy o regulacji rzek kanałowych.

II. Program dalszych regulacji wód i nowela do ustawy o regulacji rzek kanałowych.

Stanowisko Wydziału krajowego zajęte w sprawie rozszerzenia akcji regulacyjnej na górne przestrzenie rzek kanałowych, tudzież zabudowania i zalesienie ich źródlowisk uzyskało aprobatę Wysokiego Sejmu na przytoczonych na wstępie rezolucyach pod 9, 10, 11 i 12), z których rezolucya 11. jest po części powtórzeniem wniesionej przez Wydział krajowy w r. 1903 do Wys. Sejmu noweli do ustawy o regulacji rzek kanałowych.

Mimo to nie przedkłada Wydział krajowy ponownie Wys. Sejmowi noweli do ustawy regulacyjnej, gdyż już w roku ubiegłym zapowiedziało c. k. Prezydium Namiestnictwa w odezwie z d. 7. lipca 1904 l. 9.172/pr. iż przedstawi c. k. Ministerstwu wnioski na wniesienie tej noweli do Wys. Sejmu, a zdaniem Wydziału krajowego obowiązkiem jest c. k. Rządu, który objął wykonanie robót, postarać się o takie ich uzupełnienie, któreby zabezpieczyło trwałość i skuteczność całego dzieła regulacyjnego.

Jak z przedłożonych w roku ubiegłym reskryptów c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych, z d. 5. października 1903 l. 40.561 i z d. 3. czerwca 1904 l. 23.731 okazuje się, uczynił c. k. Rząd rewizyę galicyjskiej ustawy regulacyjnej zależną od ukończenia rokowań w sprawie akcji regulacyjnej z innymi krajami, tudzież od wydania opinii c. k. Dyrekcyi dla budowy dróg wodnych, względnie ekspozytury tej Dyrekcyi mającej się utworzyć w Krakowie.

Otóż co do pierwszego warunku zauważa Wydział krajowy, że temu warunkowi stało się zadość w zupełności, bo ustawy regulacyjne w czterech krajach koronnych (Galicyi, Czechach, Morawie, i Austrii dolnej) weszły już w życie, w sprawie regulacji rzek na Szląsku zapadła decyzja c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych w reskrypcie z d. 14. lipca 1904 l. 7.606 (Uchwała Sejmu szląskiego z 21. października 1904), a o rokowaniach z wymienionym w §. 5. państwowej ustawy kanałowej szóstym: kraju koronnym, tj. z Austrią górną nie może być mowy, gdyż wedle wiadomości otrzymanych w c. k. Namiestnictwie praskim i w komisji dla kanalizacji Węltawy i Łaby ze względów technicznych niemożliwą jest kanalizacya

Wełtawy do Budziejowic, która zostanie przeprowadzoną tylko do Sztachowic (ujścia Berunki), wskutek czego kanał Dunaj-Wełtawa nie może być zbudowany, a tem samem i rzeki, któreby z tym kanałem mogły stanowić wspólną sieć wodną, nie mogą być w Austrii górnej regulowane,

Z kredytu 75,000.000 K przeznaczonego wedle §. 8. państwowej ustawy kanałowej na regulację rzek w I. okresie 1904—1912 zaangażowano dotychczas:

1. na regulację rzek galicyjskich w myśl ustawy z d. 18. września 1901 Dz. u. kr. Nr. 103.	19.398.600 K
2. na regulację rzek morawskich w myśl ustawy z 10. lutego 1903 Dz. u. kr. Nr. 27.	9,420.000 „
3. na regulację rzek czeskich w myśl ustawy z 13. lutego 1903 Dz. u. kr. Nr. 31.	35,000.000 „
4. na regulację rzek dolno-austryackich w myśl §. 12. ustawy z 6. maja 1905 Dz. u. kr. Nr. 99.	3,584.850 „
5. na dalszą regulację rzek morawskich w myśl ustawy z 6. maja 1905 Dz. u. kr. Nr. 57.	871.650 „
6. na regulację rzek szląskich w myśl powołanego reskryptu c. k. Ministerstwa spraw wewn.	1,767.420 „
razem	70,042.520 K
w porównaniu z kredytem	75,000.000 „
jest obecnie do dyspozycji	4,957.480 K

która to kwota w zupełności wystarcza na pokrycie $\frac{2}{30}$ części 60% datku państwowego funduszu kanałowego do kosztów zabudowań potoków górskich w dorzeczu Soły, Skawy, Raby i Dunajca (2,394.000 K), które to zabudowania uznał Wydział krajowy w odezwie z d. 29. lipca 1904 l. 70.116 do c. k. Prezydium Namiestnictwa (aleg. 7. zesłorocznego sprawozdania) za najnaglesze, a których kosztą obliczyła sekcya Samborska c. k. oddziału leśno-technicznego na 8,865.956 K.

Również stało się częściowo zadość drugiemu warunkowi postawionemu przez c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych, od którego zależnem jest rozszerzenie akcji regulacyjnej na górne przestrzenie rzek i zabudowanie źródlowisk, gdyż co do Soły i Skawy c. k. Dyrekcyja budowy dróg wodnych objawiła swą opinię na posiedzeniu Komisyi regulacyjnej d. 11. czerwca 1904, a reszta rzek może być łatwo zbadaną przez utworzoną z d. 1. lipca 1905 ekspozyturę tej Dyrekcyi w Krakowie.

Dlatego też niemile na kraj musi wywrzeć wrażenie ustęp reskryptu ministryalnego z 15. lipca 1905 (aleg. 1. niniejszego sprawozdania), który o tej ważnej sprawie, tudzież o wymiarze datków konkurencyjnych zawiera następującą dosłowną wzmiankę:

„Die Punkte 9 (Ausdehnung der Regulierungsaction auf Oberläufe und Wildbäche), dann 10. (Concurrenzbeiträge) bilden den Gegenstand abgsondeter, h. o. anhängiger Verhandlungen“.

Wrażenie to jest tem przykrejsze, ile że c. k. Rząd przyznał już w r. 1904 dla Morawy dalsze zasiłki z funduszu kanałowego, w którym to celu wydaną już została w r. 1905 druga ustawa regulacyjna, na Szląsku obok 3 rzek (Ostrawicy,

Olzy i Wisły) objął programem regulacji takie potoki (Morawka, Mohelnica, Łuczyna, pot. Jasienicki i Żobnica), jakich całe setki są w Galicyi, ba nawet hojną ręką udzielił 25% zasiłków z funduszu kanałowego na obwałowania rzek w Austrii dolnej i na Morawie, (podobnie jak na obwałowanie Renu we Vorarlbergu z dotacyi podnej), jakkolwiek mimo długoletnich starań i rezolucyj sejmowych nie powiodło się dotychczas Galicyi uzyskać z podobnych dotacyj żadnego zasiłku na obwałowanie spławnej i granicznej Wisły.

Celem przyspieszenia tej sprawy powzięła też Komisya dla regulacji rzek w Galicyi na wniosek technicznego delegata Wydziału krajowego przyjęty przez Komitet techniczny d. 19. lipca 1905 jednomyślnie następującą uchwałę:

„1. Komisya uprasza c. k. Namiestnictwo o wyjednanie u c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych rychłego zarządzenia zbadania potrzeby rozszerzenia akcji regulacyjnej na wzór Czech także na górne przestrzenie rzek kanałowych i ich źródłowiska, ażeby uowela do galic. ustawy regulacyjnej mogła być jak najrychlej przedłożoną Sejmowi“.

„2. Komisya wyraża opinię, że do tego badania oprócz ekspozytury Dyrekcyi budowy dróg wodnych powinni być wydelegowani techniczni zastępcy c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych, c. k. Namiestnictwa i Wydziału krajowego, tudzież kierownik sekcji Samborskiej c. k. oddziału leśno-technicznego dla zabudowań potoków górskich“.

Na tem samym posiedzeniu Komisji regulacyjnej poruszono także bardzo doniosłą dla kraju sprawę budowy zbiorników wód w górach, niezbędnie potrzebnych dla złagodzenia ekstremów wody przy niskich i wysokich stanach na tych rzekach, które nie posiadają regulujących odpływ jezior górskich i lodników, jak np. rzeki alpejskie.

Z tego też powodu tak Wydział prowincjonalny Pruskiego Szląska, który w myśl ustawy z d. 3. lipca 1900 przeprowadza regulację sudeckich niespławnych dopływów Odry kosztem 39,140.000 marek przy 80% udziale państwa pruskiego, jak i czeska komisya dla regulacji rzek kanałowych kładą szczególniejszy nacisk na budowę zbiorników w górach, których wykonanie zapewnione jest w odnośnych ustawach (w ustawie szląskiej z góry przeznaczoną jest na ten cel suma 12,500.000 marek). I tak oprócz całego szeregu zapor górskich buduje szląski Wydział prowincjonalny na rzece Queis pod Marklissa zaporę o pojemności 15 milionów m³ dla dorzecza 303 km², na rzece zaś Bober pod Mauer zaporę o pojemności 50 milionów m³ wody dla dorzecza 1.210 km². Podobnie projektuje czeska Komisya regulacyjna na rzekach wypływających ze Sudetów, podobnych do Karpat, wielkie z pory górskie, mianowicie: na Łabie w Krausebaude dla dorzecza 60 km² (o pojemności 3 milionów m³ wody kosztem 2,800.000 K) i pod Königreichwalde dla dorzecza 520 km² (o pojemności 9 milionów m³ wody kosztem 4,200.000 K), na Ujście zaś powyżej Marschendorf dla dorzecza 31, ewentualnie 70 km² i w Slatynie dla dorzecza 400 km².

Zgodnie z wnioskiem technicznego delegata Wydziału krajowego przyjętym przez Komitet techniczny powzięła Komisya regulacyjna na posiedzeniu z d. 19. lipca 1905 jednomyślnie następującą dalszą uchwałę:

„Komisya uważa za niezbędnie potrzebną budowę zbiorników wody w górach w dorzeczu rzek kanałowych w interesie tak rolnictwa i przemysłu, jak i dróg wodnych, — uprasza c. k. Namie-

stnictwo o wyjednanie, aby przy badaniu górnych przestrzeni rzek kanałowych i ich źródlowisk rozciągnięto studia na tego rodzaju urządzenia, i wyraża opinię, że w razie skonstatowanej możliwości urządzenia takich zbiorników, nowela do galic. ustawy regulacyjnej powinna zapewnić także wykonanie tych budowli“.

Ustawa o przedłużeniu regulacji Skawy od Suchy do Jordanowa.

Zatwierdzając generalne projekty i kosztorysy regulacji rzek kanałowych, zgodziło się c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych w reskrypcie z d. 15. lipca 1905 l. 47.274/04 (aleg. 1. niniejszego sprawozdania) na proponowane przez Komisję przedłużenie regulacji Skawy od Suchy do Jordanowa kosztem 1,000.000 K i objawiło życzenie, aby odnośny projekt ustawy (zmieniającej §. 2. ustęp A) 1. ustawy regulacyjnej) wniesiony został do Wys. Sejmu jako przedłożenie Wydziału krajowego.

Decyzja ta Ministerstwa nie wpływa na podwyższenie zasiłku z państwowego funduszu kanałowego, na regulację rzek galicyjskich, gdyż wydatek ma być pokryty z oszczędności przy regulacji Stryju i Popradu po 500.000 K

Czyniąc zadość życzeniu c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych, Wydział krajowy przedkłada Wys. Sejmowi do uchwały projekt ustawy zapewniającej wzmiankowane przedłużenie regulacji Skawy.

Przedstawiwszy obecny stan sprawy regulacji rzek kanałowych, Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy:

Alegat 6 i 7.

1. przyjąć niniejsze sprawozdanie do wiadomości;
2. uchwalić załączone projekty:

a) ustawy normującej datki konkurencyjne do kosztów regulacji rzek mającej się wykonać w myśl ustawy z dnia 18. września 1901 Dz. u. kraj. Nr. 103,

b) ustawy zmieniającej ustęp A) 1. §. 2. ustawy z dnia 18. września 1901 Dz. u. kraj. Nr. 103. o regulacji rzek wykonać się mającej w myśl §. 5. ustępu 1. ustawy z dnia 11. czerwca 1901 Dz. p. p. Nr. 66. w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Marszałek krajowy:

St. Badeni, w. r.

Sprawozdawca:

Dr. Tadeusz Pilat, w. r.

Członek Wydziału krajowego.

O d p i s

reskryptu c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych z dnia 15.
lipca 1905 l. 47.27404 do c. k. Namiestnictwa.

Mit dem Berichte vom 6. Oktober 1904, Zl. 134.798, hat die k. k. Statthalterei das Protokoll über die in der Zeit vom 7. bis 11. Juni 1904 abgehaltene 1. Sitzung der galizischen Flussregulierungskommission auher vorgelegt.

In Erledigung dieses Berichtes findet das Ministerium des Innern nach gepflogenen Einvernehmen mit den beteiligten Ministerien der k. k. Statthalterei Nachstehendes zu eröffnen:

Die unter Punkt 1, 2, 3 und 8 verhandelten Gegenstände bieten zu einer Bemerkung keinen Anlass.

Ad Punkt 4. Den von den Flussregulierungskommission behandelten Generalprojekten und Kostenvoranschlägen für die Regulierung der nachbenannten Flüsse:

Skawa von Sucha bis zur Mündung in die Weichsel; Kostenaufwand	1 930.000 K
Raba von Lubień bis zur Mündung in die Weichsel; Kostenaufwand	4,900.000 K
Poprad von Muszyna bis zur Mündung in den Dunajec; Kostenaufwand	1,871.000 K
Wisłok von Frysztak bis zur Mündung in den San; Kostenaufwand	7,000.000 K
Wiar von Nizankowice bis zur Mündung in den San; Kostenaufwand	960.000 K
Stryj von Turka bis zur Mündung in den Dniester; Kostenaufwand	8,100.000 K
Swica von Wełdzirz bis zur Mündung in den Dniester, samt dem Nebenflusse Sukiel von Bolechów bis zur Mündung; Kostenerfordernis	5,400.000 K
Solotwina'er Bystrzyca von Solotwina und Nadwórna'er Bystrzyca von Zielona bis zu ihrer Vereinigung, sowie die vereinigte Bystrzyca bis zu ihrer Mündung in den Dniester; Kostenerfordernis	8,000.000 K
Tanew von der Reichsgrenze gegen Russland bis zur Mündung in den San; Kostenerfordernis	600.000 K
Dunajec von Neumarkt bis Neu-Sandec; Kostenerfordernis	4,801.000 K
Wisłoka von Zmigród bis Jasło; Kostenerfordernis	880.000 K
San von Lisko bis Sanok	1,330.000 K

erteilt das Ministerium des Innern die nach §. 11 des Gesetzes vom 18. September 1901, L. G. Bl. Nr. 103, erforderliche Genehmigung unter nachstehenden Bedingungen und Vorbehalten:

1. Hinsichtlich der in den Generalprojekten vorgesehenen Normalbreiten ergibt sich in Anbetracht der dieswegen vom Landesauschusse vorgebrachten Bedenken die Nothwendigkeit einer nochmaligen genauen Ueberprüfung, mit welcher gleichzeitig das hydrographische Zentralbureau betraut wird. Zu diesem Zwecke werden die vorgelegten Originalprojekte vorläufig zurückbehalten und wolle die k. k. Statthalterei zu den bis zum Rücklangen derselben vorzunehmenden weiteren Verfügungen die dort befindlichen Projekts-Konzepte benützen. Das Ministerium des Innern behält sich vor, nach dem Ergebnisse der obgedachten Ueberprüfung zur Frage der Normalbreiten definitiv Stellung zu nehmen.

2. Da durch das Gesetz vom 18. September 1901 L. G. Bl. Nr. 103, nur der für die Zeitperiode bis 1912 erforderliche Regulierungsaufwand gedeckt ist, und die De-

ckung des nach dem Jahre 1912 sich ergebenden Erfordernisses durch besondere Gesetze erst sicherszustellen ist (§. 9 des Gesetzes vom 11. Juni 1901 R. G. Bl. Nr. 66, und §. 5 des angeführten Landesgesetzes) erfolgt die Genehmigung der Generalprojekte nur im Rahmen der für die Zeitperiode bis Ende 1912 zur Verfügung stehenden Mittel und behält sich die Regierung hinsichtlich des späteren Aufwandes in jeder Hinsicht die freie Schlussfassung vor.

3. Das Ministerium des Innern nimmt den Beschluss der Flussregulierungskommission, laut dessen die Fortsetzung der Regulierung der Skawa von Sucha flussaufwärts bis Jordanów und die Bedeckung der bezüglichen, mit 1,000.000 K veranschlagten Kosten durch die, in den vorangeführten Kostenziffern bereits berücksichtigte Ersparung von je 500.000 K bei den Oberläufen des Poprad und Stryj in Antrag gebracht wird, zur Kenntnis. Die k. k. Statthalterei wird ermächtigt, mit dem galizischen Landesauschusse wegen Vereinbarung eines diesfälligen in der nächsten Landtagssession als Landesausschussvorlage einzubringenden Gesetzentwurfes in Verhandlung zu treten. Diesen Entwurf wolle die k. k. Statthalterei noch vor der Einbringung im Landtage zur Genehmigung anher vorlegen.

In dem bezüglichen Motivenberichte oder eventuell durch eine im Landtage abzugebende Erklärung ist jedenfalls festzustellen, dass die Mittel für die erste Bauperiode trotz dieser Erweiterung des Arbeitsumfanges keine Erhöhung erfahren sondern, dass die hierfür erforderlichen Mittel, wie oben erwähnt, durch definitive Abstriche am Erfordernisse für andere Flüsse verfügbar gemacht worden sind.

Die Ergänzung des Generalprojektes für die Skawa Regulierung bezüglich der bezeichneten Strecke von Sucha bis Jordanów ist ehestens zu veranlassen und ist das diesfällige generelle Projekt seinerzeit zur Genehmigung anher vorzulegen.

4. Insofern im übrigen bei einzelnen Flussläufen als obere Grenze der Regulierung Punkte angenommen sind, welche etwas oberhalb der Gemeindegebiete der im Gesetze vom 18. September 1901, L. G. Bl. Nr. 103, benannten Orte liegen, und insofern in die Regulierung auch die Mündungsstrecken einzelner Seitenflüsse einbezogen werden sollen, erscheint für diese durch zwingende hydrotechnische Rücksichten begründeten Massnahmen eine gesetzliche Festlegung nicht erforderlich, weil in dem bezogenen Gesetze nicht ausdrücklich Gemeindegebiete als Anfangspunkte der Regulierung bezeichnet sind und die bezüglichen Mehrlängen bei anderen Flüssen gleichfalls aus hydrotechnischen Gründen, durch eine Zurückschiebung der obersten Regulierungsgrenze ausgeglichen werden.

ad Punkt 6. Hinsichtlich des von der Flussregulierungskommission beschlossenen Generalprogrammes, für die in der Bauperiode 1904 bis 1912 auf gemeinschaftliche Kosten des Staates und des Landes nach dem Gesetze vom 18. September 1901, L. G. Bl. Nr. 103, auszuführenden Flussregulierungen und der Aufteilung der hierfür verfügbaren Bausumme von 17,405,000 K auf die einzelnen Flussläufe (Seite 22 bis 33 des gedruckten Protokolles) wird die im Einvernehmen mit den übrigen beteiligten Ministerien im Sinne des §. 10 des bezogenen Gesetzes zu treffende Schlussfassung des Ministeriums des Innern nachfolgen.

ad Punkt 7. Das von der Flussregulierungskommission innerhalb ihres Wirkungskreises beschlossene Detail-Bauprogramm für die Jahre 1904 und 1905 setzt voraus, dass in diesen zwei Jahren die Beiträge des Staates und Landes mit je Ein Neutzel der für die Bauperiode 1904 bis 1912 verfügbaren Summe, d. s. 3,868.000 K zur Verfügung stehen werden.

Da jedoch pro 1904 an Staatsbeitrag nebst den Kosten für Vorarbeiten nur	588.000 K
demnach an Landesbeitrag	392.000 "
somit zusammen nur	980.000 "
angewiesen wurden, und pro 1905 an Staatsbeitrag	1,350.000 "
demnach an Landesbeitrag	900.000 "
zusammen	<u>2,250.000 K</u>

zu gewärtigen sind, belaufen sich die Dotationen der Jahre 1904 und 1905 zusammen auf 3,230.000 K, weshalb eine entsprechende Restringierung des von der Kommission in Aussicht genommenen Arbeitsprogramme für diese 2 Jahre eintreten muss.

Diese Restringierung erscheint übrigens auch deshalb unausweichlich, weil die Aktivierung einiger Bauleitungen und Exposituren erst im Frühjahr 1905 vor sich geht und weil in der 1. Sitzung der Kommission noch nicht alle erforderlichen Detailprojekte vorlagen.

In der nächsten Sitzung der Kommission wird somit das Detailprogramm für das Jahr 1905 neuerdings zu verhandeln sein, um dasselbe in Einklang mit den tatsächlich verfügbaren Mitteln zu bringen. Auch wird der k. k. Statthaltereiregierung bedeutet, dass gemäss §. 9 al. d. der Durchführungsverordnung das Detailprogramm künftighin für jedes Baujahr unter Bedachtnahme auf die generellen Projekte und auf die im betreffenden Jahre verfügbaren Geldmittel aufzustellen, die Zusammenfassung von mehreren Jahren in ein Arbeitsprogramm aber zu vermeiden ist.

Die Punkte: 9 (Ausdehnung der Regulierungsaktion auf Oberläufe und Wildbäche), dann 10 (Konkurrenzbeiträge) bilden den Gegenstand abgesonderter, h. o. anhängiger Verhandlungen.

ad Punkt 11. Dem Wunsche wegen Bekanntgabe des jährlichen Staatsbeitrages zum Erfordernisse der Flussgruppe A wurde hinsichtlich des Jahres 1905 bereits mit dem h. o. Erlasse vom 21. März 1905, Zl. 1165 entsprochen.

Alegat 2. do sprawozdania Wydziału kraj. l. 79.311/05.

Lwów, dnia 31. maja 1905.

Prezydyum c. k. Namiestnictwa.**Przypomnienie prezydyalne Nr. 10.**

Na podstawie upoważnienia udzielonego mi reskryptem c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych z dnia 22. marca b. r. L. 57865/904 zarządzam utworzenie dalszych c. k. Kierownictw budowy a to:

I. Po myśli §. 18. rozporządzenia wykonawczego do ustawy krajowej z dnia 18. września 1901 Dz. u. k. Nr. 103 o wykonaniu regulacji rzek w Królestwie Galicji i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem ogłoszonego obwieszczeniem c. k. Namiestnictwa z dnia 21. kwietnia 1904 L. 40.223 Dz. u. k. Nr. 52.

A) na rachunek funduszu państwowego i krajowego, utworzonego ustawą z dnia 18. września 1901 Dz. u. kr. Nr. 103.

Grupa rzek A.

1.) C. k. Kierownictwo budowy dla regulacji Skawy z siedzibą w Wadowicach, które obejmie wszystkie roboty na Skawie od Sachej do ujścia Wisły, ewentualnie dalszą przestrzeń powyżej Jordanowa.

Do Kierownictwa tego przydzielam:

1. c. k. inżyniera Szymona Pruszyńskiego, jako kierownika budowy (z c. k. Starostwa w Krakowie) oraz

2. c. k. adjunkta budownictwa Witołda Jakimowskiego (z Departamentu VII/c.) we Lwowie.

2.) C. k. Kierownictwo budowy dla regulacji Wisłoka z siedzibą w Rzeszowie, które obejmie wszystkie roboty regulacyjne na Wisłoku od Frysztaka do ujścia Sanu (kilometrów 116).

Do Kierownictwa tego przydzielam:

1. C. k. starszego inżyniera Jana Bałtarowicza (z c. k. Starostwa w Nowym Sączu), jako kierownika budowy, a nadto urzędników technicznych:

2. prowizorycznego c. k. adjunkta budownictwa Stanisława Wawrzkowicza (z Dep. VII/c.) we Lwowie;

3. c. k. praktykanta budownictwa Mieczysława Jasińskiego (z c. k. Kierownictwa budowy regulacji Wisłoki w Dębicy);

3.) C. k. Kierownictwo budowy dla regulacji Świcy z siedzibą w Bolechowie, które obejmie roboty regulacyjne na Świcy od Wełdzirza do ujścia do Dniestru (km. 66) i roboty na Sukielu od Bolechowa do ujścia (km. 34 razem 100 km).

Do Kierownictwa tego przydzielam:

1. c. k. starszego inżyniera Władysława Kostkiewicza (z c. k. Starostwa w Zaleszczykach), jako kierownika budowy, tudzież
2. c. k. prowizorycznego adjunkta budownictwa Karola Morawa (z c. k. Kierownictwa regulacji Soły w Żywcu),
3. ukończonego słuchacza Szkoły politechnicznej Kazimierza Józefa Strokę.

B) Na rachunek funduszu budownictwa państwowego i wyłącznie państwowego datku do funduszu regulacji rzek, utworzonego ustawą z d. 18. września 1901 Dz. u. k. Nr. 103 po połowie.

Grupa rzek B.

1. Ekspozytura c. k. Kierownictwa budowy dla regulacji Dunajca z siedzibą w Tarnowie, która obejmie roboty regulacyjne na Dunajcu od ujścia Łososiny do ujścia Dunajca do Wisły.

Do c. k. Ekspozytury tej przydzielam:

1. c. k. inżyniera Adama Mozdyniewicza (z c. k. Starostwa w Tarnowie), jako kierownika budowy, tudzież urzędników technicznych:
2. c. k. inżyniera Antoniego Korasiewicza (z c. k. Starostwa w Tarnowie);
3. c. k. adjunkta budownictwa Stanisława Vayhingera (z c. k. Starostwa w Tarnowie),
4. tudzież nadzorców rzek, pełniących służbę na Dunajcu, a przydzielonych dotąd do oddziału technicznego c. k. Starostwa w Tarnowie.

Nadzór nad Ekspozyturą sprawuje c. k. Kierownictwo budowy dla regulacji Dunajca w Nowym Sączu.

II. Po myśli rozporządzenia Ministerstwa spraw wewnętrznych z 29. lipca 1903 L. 2459/M. 1.

1. Kierownictwo budowy dla regulacji Wisły z siedzibą w Krakowie, które obejmie wszystkie roboty regulacyjne na Małej Wiśle, na Przemszy i na Wiśle od ujścia Przemszy do granicy Państwa pod Popowicami i Zawichostem.

Kierownictwo to ma bezpośrednio wykonywać roboty od ujścia Białki do Małej Wisły, aż do ujścia Grobki w Górcie (km. 145).

Do kierownictwa tego przydzielam:

1. c. k. starszego inżyniera Ludwika Regieca (z c. k. Starostwa w Tarnobrzegu), jako kierownika budowy;
2. c. k. inżyniera Stanisława Borelowskiego (z c. k. Kierownictwa budowy Sanu w Przemyśle);
3. c. k. inżyniera Władysława Skoczyńskiego (z c. k. Starostwa w Krakowie);
4. c. k. adjunkta budownictwa Kazimierza Budzewskiego (z c. k. Starostwa w Krakowie);
5. c. k. prowizorycznego adjunkta budownictwa Wincentego Parwi'ego (z c. k. Starostwa w Krakowie);

6. c. k. praktykanta budownictwa Karola Stadtmüllera (z c. k. Starostwa w Krakowie), tudzież wszystkich nadzorców rzek przydzielonych dotąd do oddziału technicznego w Krakowie.

2) Ekspozyturę Kierownictwa budowy dla regulacji Wisły z siedzibą w Szczucinie, która obejmuje przestrzeń Wisły, należąca do oddziału technicznego w Tarnowie od ujścia Grobki w Górcie (km. 145) do ujścia Nowego Brnia (km. 210).

Do tej Ekspozytury przydzielam:

a) c. k. inżyniera Majera Fächera (z c. k. Starostwa w Tarnowie), jako kierownika, a nadto urzędników technicznych:

b) prowizorycznego c. k. adjunkta budownictwa Adama Semkowicza (z c. k. Starostwa w Tarnowie);

c) c. k. praktykanta budownictwa Włodzimierza Chudzikiewicza (z c. k. Starostwa w Tarnowie), tudzież nadzorców rzek, pełniących służbę na Wiśle, a przydzielonych dotąd do oddziału technicznego c. k. Starostwa w Tarnowie.

3) Ekspozyturę Kierownictwa dla regulacji Wisły z siedzibą w Tarnobrzegu, która obejmie dotychczasowy okręg budowniczy tarnobrzeczki t. j. przestrzeń Wisły od ujścia Nowego Brnia (km. 120) do Popowic (km. 287).

Do Ekspozytury tej przydzielam:

a) c. k. inżyniera Wincentego Heina (z c. k. Starostwa w Tarnobrzegu), jako kierownika, a nadto urzędników technicznych:

b) prowizorycznego c. k. adjunkta budownictwa Piotra Jackowskiego, który jednak ma się zgłosić do służby przy tej Ekspozyturze dopiero po ukończeniu budowy portu w Nadbrzeziu;

c) prowizorycznego c. k. adjunkta budownictwa Stanisława Melcherta (z c. k. Starostwa w Tarnobrzegu), tudzież pomocnika technicznego;

d) Ludwika Szaneckiego (z c. k. Starostwa w Tarnobrzegu) i prowizorycznego geometrę;

e) Stanisława Gluźnińskiego (z c. k. Starostwa w Tarnobrzegu) wreszcie nadzorców rzek przydzielonych dotąd do oddziału technicznego c. k. Starostwa w Tarnobrzegu.

Ekspozytury w Szczucinie i Tarnobrzegu podlegają c. k. Kierownictwu budowy regulacji Wisły w Krakowie.

Istniejący obecnie przy c. k. Starostwie w Tarnobrzegu oddział budowniczy zostaje zwinięty, a agendy techniczne tego Starostwa przydzielam, o ile dotyczą powiatu tarnobrzeczkiego, oddziałowi budowniczemu w Rzeszowie, zaś o ile dotyczą powiatu mieleckiego — oddziałowi budowniczemu w Tarnowie.

4) Ekspozyturę Kierownictwa budowy regulacji Dniestru z siedzibą w Zaleszczykach, która obejmie roboty regulacyjne od ujścia Strypy do Okopów t. j. przestrzeń, należąca teraz do okręgu budowniczego w Zaleszczykach.

Do Ekspozytury tej przydzielam:

a) c. k. inżyniera Antoniego Gończarczyka (z c. k. Kierownictwa regulacji Dniestru Rozwadów-Żurawno w Żydaczowie), jako kierownika Ekspozytury i

b) c. k. prowizorycznego adjunkta budownictwa Wiktora Pirgo z c. k. Kierownictwa budowy regulacji Dniestru w Stanisławowie, tudzież nadzorców rzek, przydzielonych dotąd do oddziału technicznego c. k. Starostwa w Zaleszczykach.

Ekspozytura ta podlega c. k. Kierownictwu budowy regulacji Dniestru w Stanisławowie.

C. k. Starostwa, które mają obecnie w administracji swojej, powstałe wskutek dotychczasowej regulacji odsypiska i plantacye wiklowe, wogóle cały ruchomy i nieruchomy inwentarz funduszu budowli wodnych, winny je oddać w zarząd dotyczących Kierownictw budowy względnie Ekspozytur.

Oddanie to ma nastąpić przez spisanie protokołu.

Dotychczasowe oddziały budownicze przy c. k. Starostwach w Wadowicach, w Rzeszowie, Krakowie, Tarnowie i w Zaleszczykach, pozostają nadal dla załatwiania spraw drogowych i architektonicznych.

Celem wprowadzenia jednolitości w regulacji Dniestru na całej jego przestrzeni zarządzam, aby kierownictwo regulacji Dniestru w Żydaczowie podlegało oddział c. k. Kierownictwu regulacji Dniestru w Stanisławowie.

Nowoutworzone c. k. Kierownictwa budowy i Ekspozytury rozpoczną swą działalność z dniem 15. czerwca b. r.

C. k. Namiestnik:

Potocki, w. r.

L. 41.640.

Sprawozdanie

c. k. Namiestnictwa z czynności około regulacji rzek objętych §. 2. lit. A. ustawy z 18. września 1901. Dz. u. kr. Nr. 103 za rok 1904.

I. Czynność c. k. Namiestnictwa.

W myśl §. 1. weszła ustawa z 18. września 1901 Dz. u. kr. Nr. 103 z początkiem stycznia roku 1904 w życie. Staraniem c. k. Namiestnictwa było przeto przede wszystkim, czynności przygotowawcze tak przyspieszyć, aby zorganizowanie kierownictwa budowy i rozpoczęcie robót regulacyjnych w ciągu r. 1904 bezwarunkowo umożliwić.

Mimo to było rozpoczęcie robót zaraz z początkiem roku 1904 niemożliwe z następujących powodów:

1. Musiano przede wszystkim wykończyć generalne projekta regulacji wszystkich ustawą w grupie A. objętych rzek w łącznej długości 857.6 kilometrów (:977 km. teraźniejszego biegu rzek:) co w myśl programu robót zatwierdzonego przez c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych reskryptem z 9. czerwca 1902 L. 17665 dopiero z końcem kwietnia roku 1904 miało nastąpić.

2. Musiano przygotować szczegółowe projekta regulacji poszczególnych przestrzeni rzek, które Komisyja dla regulacji rzek w Galicyi w myśl §. 11. ustawy miała zatwierdzić.

3. Musiano poprzednio zorganizować c. k. Kierownictwa budowy regulacji poszczególnych rzek.

4. Mogły być asygnowane potrzebne na regulację rzek fundusze we większych kwotach dopiero po przyjęciu generalnego i szczegółowego programu robót przez Komisyję dla regulacji rzek w Galicyi.

Wszystkie powyższe czynności mogły być przeprowadzone dopiero do końca pierwszej połowy roku 1904.

Mimo to prowadziło c. k. Namiestnictwo od wiosny roku 1904 począwszy roboty na rzekach grupy A. na mocy poprzednich rozporządzeń już w toku będące dalej na rachunek nowych funduszy.

Roboty te wykonywały aż do utworzenia nowych c. k. Kierownictw budowy Oddziały techniczne poszczególnych c. k. Starostw.

Rozporządzenie wykonawcze do ustawy z 28. września 1901 Dz. u. kr. Nr. 103. ogłosiło c. k. Namiestnictwo po porozumieniu się z Wydziałem krajowym i po uzyskaniu zatwierdzenia c. k. Ministerstw interesowanych obwieszczeniem z 21. kwietnia 1904. L. 40224 Dz. u. kr. Nr. 52.

Odezwaniami z 4. i 15. maja 1904. LL. 48116 i 63329 przesłało c. k. Namiestnictwo w myśl §. 11. ustawy wszystkie generalne projekta Wydziałowi krajowemu do

oświadczenia się, który odezwą z 1. czerwca 1904 L. 45695 zgodził się na nie i zwrócił je c. k. Namiestnictwu.

Reskryptem z 12. marca 1904 L. 51070/3 L. Nam. 38225 orzekło c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych, zwracając przedłożony sprawozdaniem z 9. listopada 1903 L. 146153 program robót na rok 1904 zestawiony przez c. k. Namiestnictwo wspólnie z Wydziałem krajowym, że narazie nie zachodzi potrzeba asygnowania większych kwot na regulację w mowie będących rzek, ponieważ Komisya dla regulacji rzek w Galicyi nie uchwaliła jeszcze szczegółowego programu robót na rok 1904, przeznaczyło jednak zarazem 80.000 K, z których 60% czyli 48000 K przypada na datek państwowy a 40% czyli 32.000 K na datek krajowy, na nieodzowne wydatki połączone w ciągu pierwszego kwartału roku 1904 z pracami przygotowawczymi do podjęcia robót regulacyjnych.

Zarazem orzekło c. k. Ministerstwo, że ze względów ogólnie państwowych musi w roku 1904 uleść zażądana przez c. k. Namiestnictwo na regulację rzek kwota znacznej redukcji.

O tem zarządzeniu zawiadomiło c. k. Namiestnictwo Wydział krajowy odezwą z 9. kwietnia 1904 L. 38225.

Wskutek powyższego zarządzenia c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych nie mogło Prezydum c. k. Namiestnictwa zorganizować w roku 1904 wszystkich c. k. Kierownictw budowy regulacji rzek, przewidzianych w rozporządzeniu wykonawczem do ustawy z 18. września 1901 Dz. u. kr. Nr. 103 i musiało się w prezydyalnym przypomnieniu Nr. 17 z 24 maja 1904 L. 4390/pr. ograniczyć do aktywowania następujących c. k. Kierownictw:

I. Rzeki grupy A.

(państwowe i krajowe:)

1. Dla regulacji Raby w Bochni z c. k. starszym inżynierem Franciszkiem Dutkowskim jako kierownikiem.
2. Dla regulacji Stryja w Stryju z c. k. starszym inżynierem Zygmuntem Machniewiczem jako kierownikiem.
3. Dla regulacji Bystrzyc w Stanisławowie z c. k. inżynierem Jakóbem Malinowskim jako kierownikiem.

II. Rzeki grupy A. i B.

(:wyłącznie państwowe i wspólne:)

1. Dla regulacji Wisłoki w Dębicy z c. k. radcą budownictwa Janem Kawęckim jako kierownikiem.
  2. Dla regulacji Dunajca w Nowym Sączu z c. k. radcą budownictwa Romanem Bielańskim jako kierownikiem.
- Kierownictwo to odjęło zarazem aż do dalszego zarządzenia, także roboty na Popradzie wykonać się mające.
3. Dla regulacji Sanu w Przemyśle z c. k. starszym inżynierem Teofilem Dujałowiczem jako kierownikiem.

Kierownictwo to objęło zarazem roboty regulacyjne na Wiarze tudzież na Tanwi wykonać się mające, a to pierwsze bezpośrednio, drugie zaś za pośrednictwem utworzonej równocześnie Ekspozytury w Nisku

Zorganizowanie reszty c. k. kierownictw dla grupy rzek A), a mianowicie dla Skawy w Wadowicach, Wisłoka w Rzeszowie i Świcy wraz z Sukielem w Bolechowie, tudzież Ekspozytur dla Popradu w Starym Sączu i dla Sanu w Dynowie musiano odroczyć do roku 1905.

Ażeby jednak ani budowie regulacyjne na podstawie poprzednich zarządzeń już w toku będące i od roku 1904 na nowe fundusze przechodzące ani też roboty przygoto-

wawcze celem podjęcia robót w roku 1904 nie doznały zwłoki, poruczyło c. k. Namiestnictwo te roboty na rzekach nie mających jeszcze własnych c. k. kierownictw budowy Oddziałom technicznym dotyczących c. k. Starostw, a tylko roboty na Świcy rozporządzeniem z 10. września 1904 L. 12.331/pr. c. k. kierownictwu budowy regulacji Stryja w Stryju.

Powyższe c. k. kierownictwa podległe bezpośrednio c. k. Namiestnictwu zaczęły funkcjonować z dniem 15 czerwca 1905, c. k. Namiestnictwo postarało się bowiem poprzednio już o odpowiednie lokale biurowe dla nich, o sprzęty kancelaryjne, przybory miernicze, materiały rysunkowe, druki i t. p. potrzeby.

W myśl §. 8. ustawy z 18. września roku 1901 Dz. u. kr. Nr. 103 i §. 10 rozporządzenia wykonawczego do tej ustawy z 21. kwietnia 1904 L. 40.223 Dz. u. kr. Nr. 52 zaprosił Pan Namiestnik rozporządzeniem z 25. maja 1904 L. 6661/pr. komisję dla regulacji rzek w Galicyi na pierwsze posiedzenie na dzień 7. czerwca 1904.

Komisya zebrała się w oznaczonym czasie w komplecie i obradowała pod przewodnictwem Pana Namiestnika nad przedłożonemi jej przez c. k. Namiestnictwo sprawami porządku dziennego od 7-go do 11-go czerwca 1904, uchwalając poszczególne wnioski jednogłośnie.

Co do składu komisji, porządku dziennego, przebiegu obrad, wreszcie co do powziętych przez Komisję uchwał powołuje się c. k. Namiestnictwo na drukowany protokół tego pierwszego posiedzenia, który sprawozdaniem z października 1904 L. 134.798 przedłożono wraz z generalnymi projektami regulacji rzek grupy A) c. k. Ministerstwu spraw wewnętrznych, dołączając odpowiednią ilość egzemplarzy protokołu dla c. k. Ministerstw: Skarbu, Handlu, Rolnictwa, Kolejowego i dla JE. Pana Ministra Dra Piętaka.

Zarazem udzielono odpowiednią ilość egzemplarzy protokołu Wydziałowi krajowemu do wiadomości, przesłano odbitki protokołu c. k. kierownictwom regulacji rzek z poleceniem zastosowania się i doręczono po jednym egzemplarzu obydwom Towarzystwom gospodarczym tudzież wszystkim członkom komisji.

Przed wysłaniem generalnych projektów regulacji 12 rzek grupy A) opracowano w c. k. Namiestnictwie dwie kompletne kopie tych projektów, a to jeden egzemplarz dla Departamentu robót wodnych c. k. Namiestnictwa, drugi zaś dla c. k. kierownictw budowy regulacji rzek.

Projekta generalne i uchwały komisji dla regulacji rzek co do tych projektów nie uzyskały do końca roku 1904 zatwierdzenia ze strony c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych, co ze względu na tak obszerny materiał i konieczność uzyskania porozumienia z interesowanemi c. k. Ministerstwami było fizycznie niemożliwem.

Wreszcie opracowano w c. k. Namiestnictwie niemiecki tekst protokołu komisji dla c. k. Ministerstw, który jednak wobec obszerności protokołu i nawału innych niecierpiących zwłoki urzędowych czynności nie mógł być do końca roku 1904 ukończony.

Komisya dla regulacji rzek w Galicyi zatwierdziła szereg szczegółowych projektów i kosztorysów na regulację poszczególnych przestrzeni rzek, które to projekta wyszczególnione są w protokole komisji pod p. 8. porządku dziennego pag. 36 i 37, uchwalwszy poprzednio szczegółowy program robót na rok 1904 i 1905 zestawiony przez c. k. Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym (zob. p. 7. porządku dziennego pag. 35 i 36 protokołu).

Z uwagi na przytoczoną już powyżej okoliczność, że tylko część c. k. kierownictw budowy można było w roku 1904 aktywować, tudzież, że fundusze na ten rok miały uleść znacznemu zmniejszeniu, nie mogło c. k. Namiestnictwo zarządzić wszystkich robót programem szczegółowym tudzież szczegółowymi projektami objętych.

Wobec tego rozpisało c. k. Namiestnictwo tylko następujące rozprawy ofertowe, celem zabezpieczenia dostawy materiałów faszynowych w ciągu lat 1904, 1905 i 1906, a mianowicie :

1. Rozporządzeniem z 1. lipca 1904 L. 89.284 dla robót zatwierdzonych na Rabie,
2. Rozporządzeniem z 9. lipca 1904 L. 89.286 dla robót zatwierdzonych na Dunajcu,
3. Rozporządzeniem z 3. lipca 1904 L. 89.288 dla robót na Stryju,

4. Rozporządzeniem z 3. lipca 1904 L. 89.290 dla robót zatwierdzonych na Bystrzycach.

Oferty powyższe rozpisano z zastrzeżeniem, że wykazane według kosztorysów ilości materiałów faszynowych mają być dostarczone na miejsca budowy w częściowych ilościach i w terminach przez c. k. kierownictwa budowy oznaczać się mających, tudzież, że ilości te mają być zmniejszone lub zwiększone o 20%, a dostawca nie może sobie z tego tytułu żadnych do funduszu budowy rościć pretensyi.

Rozprawy ofertowe odbyły się w dotyczących c. k. kierownictwach budowy w terminach oznaczonych z zachowaniem przepisanych formalności, poczem c. k. Namiestnictwo zatwierdziło następujące oferty:

1. dla rzeki R a b y:

a) Benjamina Salamona w przestrzeniach km. 4·3 do km. 6·9 pod Cerekwią i od km. 10·0 do km. 15·0 pod Starym Gawłowem-Bogucicami za opustem 3·5% z cen fiskalnych rozporządzeniem z 15-go sierpnia 1904 L. 117.148,

b) Mieczysława Skody w przestrzeni od km. 24·2 do km. 26·4 pod Cikowicami za opustem 8% z cen fiskalnych rozporządzeniem z 25-go sierpnia 1904 L. 117.148,

c) Aleksandra Miczyńskiego w przestrzeni od km. 66·2 do km. 68·4 pod Borzętą-Droginią za opustem 23·5% z cen fiskalnych rozporządzeniem z 6. października 1904 L. 139.688.

2. dla rzeki D u n a j c a:

Salamona Frankla i spółki w przestrzeni od km. 109·44 do km. 111·56, to jest od ujścia Popradu do górnej granicy Nowego Sącza za opustem 18·75% z cen fiskalnych rozporządzeniem z 26. sierpnia 1904 L. 117.139.

3. dla rzeki S t r y j a:

a) Gerscha Fichmanna z Samuelem Orbachem ze Stryja w przestrzeni od km. 12·0 do km. 19·0 pod Hnizdyczowem i Żydaczowem za opustem 16% z cen fiskalnych rozporządzeniem z 17. września 1904 L. 116.941,

b) Samuela i Natana Orbacha w przestrzeni od km. 35 do 41·0 pod Stryjem Dulibami za opustem 23·5% z cen fiskalnych rozporządzeniem z 17. września 1904 L. 116.941.

c) Stanisława Świdrygiełły Świderskiego i M. Goldwassera w przestrzeni od km. 52·0 do km. 54·7 pod Hurniem-Dolhołuką za opustem 10·5% z cen fiskalnych rozporządzeniem jak wyżej.

4. Dla B y s t r z y c:

a) Jana Kennera i Markusa Fussmanna z Krakowa w przestrzeni km. 0·0 do km. 7·7 pod Jezupolem-Pobereżem za opustem 15·75% z cen fiskalnych rozporządzeniem z 27. października 1904 L. 151.012,

b) tych samych w przestrzeni Bystrzycy Sołotwińskiej od km. 0·0 do km. 4·3 pod Knihinimem-Wołoczyńcami za opustem 15·75% rozporządzeniem jak wyżej,

c) tych samych w przestrzeni połączonej i nadworniańskiej Bystrzycy od km. 11·4 do 17·4 pod Wołoczyńcem za opustem 15·75% z cen fiskalnych rozporządzeniem jak wyżej,

d) wreszcie Arona Bestocha i Spółki w przestrzeni km. 53·00 do km. 58·00 pod Nadworną Nazawizowem za opustem 17% z cen fiskalnych rozporządzeniem jak wyżej.

O zatwierdzeniu powyższych ofert zawiadomiło c. k. Namiestnictwo równocześnie Wydział krajowy, który zarządzenia te przyjął do wiadomości.

Na podstawie tych ofert zawarto z przedsiębiorcami dotyczące kontrakty, które c. k. Namiestnictwo za wierdziło w ciągu roku 1905

Rozporządzeniem z 3-go, 18. i 19. lipca 1904 LL. 89.289, 89.287, 89.285 i 89.288 przesłano c. k. kierownictwom budowy regulacji Bystrzyc w Stanisławowie, Stryja w Stryju, Dunajca w Nowym Sączu, Raby w Bochui zatwierdzone przez komisję regulacji rzek w Galicji wyżej poszczególnione projekta szczegółowe z poleceniem opracowania kopii, zrektyfikowania planów sytuacyjnych, o ileby to od czasu pomiaru było konieczne, nanieśienia na gruncie punktów stałych do wytyczania trasy i poszczególnych budowli, wreszcie celem zestawienia osobnych planów i projektów do przeprowadzenia wodno-prawnych rozpraw, tudzież operatów do wywłaszczenia gruntów pod przekopy potrzebnych w myśl postanowień ustawy o wywłaszczeniach pod koleje żelazne z 18. lutego 1878 Dz. u. p. Nr. 30 i okólnika wydanego w tej sprawie rozporządzeniem z 4. sierpnia 1904 L. 96.091.

W celu przygotowania robót w roku 1905 rozpocząć się mających, zarządziło c. k. Namiestnictwo, aby :

- a) c. k. kierownictwo budowy regulacji Dunajca wykonało pomiar dokładny,
  - a) Dunajca od Gołkowic do ujścia Popradu,
  - β) Popradu od odpowiedniego punktu powyżej mostu drogowego w Biegunicach do ujścia i przedłożyło projekta szczegółowe na regulacje tych przestrzeni.
- b) C. k. kierownictwo budowy regulacji Stryja w Stryju wykonało pomiar tej rzeki od ujścia km. 00 w górę aż do odpowiedniego punktu w Międzyrzeczu i opracowało projekt szczegółowy wraz z operatem na wywłaszczenie gruntów, następnie, aby przygotowało operat na wywłaszczenie gruntów dla projektu Świcy od Mielunca do ujścia pod Żurawnem km. 00 do 5.0,
- c) aby c. k. kierownictwo budowy regulacji Sanu w Przemyślu wykonało dokładny pomiar Wiaru od Krównik do ujścia do Sanu km. 4.0 do 0.0 i opracowało projekt szczegółowy wraz z operatem na wywłaszczenie gruntów i do wodno-prawnego dochodzenia,
- d) aby Ekspozytura c. k. kierownictwa budowy regulacji Sanu w Nisku wykonała pomiar Tanwi od ujścia w górę na 3.0 km. aż do odpowiedniego miejsca i opracowała projekt szczegółowy wraz z operatem do wywłaszczenia gruntów.

Następnie przeprowadziło c. k. Namiestnictwo przygotowania celem umożliwienia aktywowania w roku 1905 dalszych brakujących jeszcze c. k. kierownictw budowy regulacji rzek, a to celem wyszukania i wynajęcia odpowiednich lokali na biura, zamówienia mebli, instrumentów i przyborów inżynierskich, aparatów do kopiowania planów itp.

Wreszcie załatwiono sprawy łączące się z regulacją rzek.

Fundusze w roku 1904 na regulację rzek wspólnych asygnowane.

Jak już wyżej zaznaczono, zredukowało c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych fundusze na regulację rzek w ustawie przewidziane, a na rok 1904 przypadające ze względów ogólnopństwowych, co ostatecznie na tok budowy w ciągu roku 1904 nie mogło wpłynąć ujemnie, ponieważ akcja budowlana mogła się rozpocząć dopiero po aktywowaniu c. k. kierownictw, a więc w drugiej połowie ubiegłego roku, a nadto rzeczywiste rozpoczęcie robót wymagało jeszcze rozlicznych robót przygotowawczych przez c. k. kierownictwa budowy skutecznie się mających.

I tak wpłynęło w roku 1904 do funduszu budowy :

1. tytułem 60% datku państwowego na mocy reskryptu c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych z 14. lutego 1904 L. 1746 i odezwy c. k. gal. krajowej Dyrekcyi Skarbu z 4. marca 1904 L. 20.884 do L. Namiestnictwa 39.496 ex 1904 na I kwartał	48.000 K
na mocy reskryptu c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych z 14. czerwca 1904 L. 28.593 i odezwy c. k. gal. kraj. Dyrekcyi Skarbu z 2. lipca 1904 L. 74.088 do L. Nam. 98.553	100.000 „

na mocy reskryptu c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych z d. 8. lipca 1904 L. 47.289 i odezwy c. k. gal. kraj. Dyrekcji Skarbu z 16. lipca 1904 L. 80.813 do L. Nam. 105.445	140.000	K
podjęto zatem ogółem z funduszu państwowego w roku 1904.	288.000	"
2. Tytułem 40% datku krajowego na mocy odezwy Wydziału krajowego z dnia 17. kwietnia 1904 L. 37.108. L. Nam. 58.059 ex 1904 na I. kwartał	32.000	K
a z 23. sierpnia 1904. L. 80.713 do L. Nam. 123.761 ex 1904	160.000	"
podjęto zatem w roku 1904 z funduszu krajowego	192.000	"
Doliczywszy do powyższej kwoty datek rządowy	288.000	"
było do dyspozycji razem	480.000	K

W myśl §. 5. rozporządzenia wykonawczego z 21. kwietnia 1904 L. 40.223. Dz. u. kr. Nr. 52. ulokowano powyższą kwotę przed jej użyciem w Banku krajowym.

Oprócz powyższych kwot zezwoliło c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych tytułem 60% datku państwowego reskrytem z 4. października 1904 L. 43.356 w myśl reskryptu c. k. Ministerstwa skarbu z dnia 22. września 1904. L. 64.213. L. Nam. 144.026 ex 1904	60.000	K
reskrytem z 22. listopada 1904. L. 51.352. w myśl reskryptu c. k. Ministerstwa skarbu z 12. listopada 1904. L. 74.741 do L. Nam. 172.265 ex 1904	60.000	"
reskrytem z 20. grudnia 1904 L. 55.682 w myśl reskryptu c. k. Ministerstwa skarbu z 12. grudnia 1904 L. 84.599 do L. Nam. 186.659 ex 1904	60.000	"
Razem	180.000	K

wskutek czego odniesiono się do Wydziału krajowego do L. Nam. 6730 z roku 1905 o asygnowanie z funduszy krajowych tytułem 40% datku odnośnie do powyższych kwot po 40.000 + 40.000 + 40.000, razem 120.000 Koron.

Powyższy wspólny datek do funduszu budowy w łącznej kwocie 300.000 Koron podniesiono w roku 1905.

Co do użycia powyższej w roku 1904 podniesionej wspólnej kwoty, powołuje się c. k. Namiestnictwo na zamknięcie rachunkowe funduszu wspólnego za rok 1904 zestawione przez Departament rachunkowy c. k. Namiestnictwa do L. Namiestnictwa 30.602 ex 1905.

II. Czynność c. k. Kierownictw budowy regulacji rzek.

Jak już powyżej wykazano, weszły utworzone na mocy rozporządzenia Prezydium c. k. Namiestnictwa z 24. maja 1904 L. 4390/pr. sześć c. k. Kierownictw budowy z dniem 15. czerwca 1904 w życie.

Po urządzeniu lokali biurowych rozpoczęły one służbę odbiorem aktów dotyczących regulacji przydzielonych im rzek od c. k. Starostw, przy których istniały dotąd oddziały budownicze, wykonujące także budowle regulacyjne.

Następnie odebrały one ruchomy i nieruchomy inwentarz wodny od c. k. Starostw, o ile ten w myśl §. 6. ustawy z 18. września 1901. Dz. u. kr. Nr. 103 i §. 7. rozporządzenia wykonawczego do tej ustawy z 21. kwietnia 1904. Dz. u. kraj. Nr. 52. ma przejść w administrację Kierownictw budowy, a więc wszystkie istniejące już na tych rzekach budowle regulacyjne tudzież uzyskane wskutek tych budowli odsypiska i plantacje wikłowe i nabyte w drodze wyłączenia lub kupna grunta.

Wreszcie objęły c. k. Kierownictwa w zarząd całą niższą służbę rzeczną.

Po skutecznieniu tych wstępnych urzędowych czynności przeprowadziły c. k. Kierownictwa:

a) potrzebne do rozpoczęcia robót uzupełniające pomiary i ustalenia punktów stałych do wytyczenia budowli w przestrzeniach dla regulacji, których komisja regulacji rzek w Galicyi szczegółowe projekta już zatwierdziła,

o p r a c o w a ły d a l e j

b) kopie zatwierdzonych projektów i kosztorysów,

c) kopie projektów dla wodno-prawnych rozpraw co do wykonania tych budowli, tudzież operaty do wywłaszczenia gruntów pod budowę potrzebną,

d) przeprowadziły rozprawy ofertowe celem zabezpieczenia potrzebnych do budowy materiałów faszynowych, spisały następnie z przedsiębiorcami, których oferty c. k. Namiestnictwo zatwierdziło, dotyczące kontrakty i przedłożyły je c. k. Namiestnictwu do zatwierdzenia,

e) wykonały pomiary szczegółowe celem przygotowania dalszych szczegółowych projektów,

f) przeprowadzały dalszą budowę budowli regulacyjnych zezwolonych już w latach poprzednich i w toku będących,

g) rozpoczęły wreszcie budowle nowe, o ile to było możliwe ze względu na dostawę materiałów, stan powietrza i na wodno-prawne stosunki miejscowe.

Według sprawozdań przedłożonych c. k. Namiestnictwu wykonały c. k. Kierownictwa budowy do końca roku 1904:

1. Kierownictwo budowy regulacji Raby:

a) Nowych budowli pod Droginą-Borzętą km. 66 do 68, pod Dąbrowicą km. 43; pod Cikowicami-Damianicami km. 24 do 26, wreszcie pod Bogucicami km. 10 do 15 wykonano we własnym zarządzie w ogólnej wartości, według rzeczywistych wydatków, 14.813 K 16 h;

b) w drodze przedsiębiorstwa dawniej zezwolonych i w toku będących budowli a to:

pod Lubieniem km. 87, pod Dąbrowicą km. 44, pod Chełmem-Targowiskiem km. 33 do 35 w ogólnej wartości 50.434 K 52 h, z której to kwoty przypada na inne fundusze 10.151 K 83 h.

2. C. k. Kierownictwo budowy regulacji Dunajca wykonało dawniej już zezwolone i w toku będące budowle, a to na Dunajcu pod Mostkami, Podegrodziem i Biegonicami — w ogólnej wartości 27.019 K 89 h i na Popradzie pod Myślcem-Biegonicami za 2388 K razem 29.407 K 89 h, a oprócz tego na przestrzeni wyłącznie państwowej, poniżej górnej granicy Nowego Sącza aż po Wiłowice dolne za 80.687 K 91 h.

Oprócz tego wykonał oddział techniczny c. k. Starostwa w Wadowicach na rzece Skawie przy budowlach już dawniej zatwierdzonych i w toku będących roboty w ogólnej wartości 28.830 Koron 05 h, według raportów i rachunków przedłożonych do końca roku 1904.

Większej akcji budowlanej na rzekach w dorzeczu Wisły nie można było rozwinąć, z powodu aktywowania Kierownictw dopiero w połowie roku, wskutek czego materiały do budowy potrzebne dopiero pod jesień mogły być zabezpieczone.

Nadzwyczajna posucha w roku 1904 uniemożliwiła przysposobienie, zwłaszcza lasowego materiału faszynowego przed jesienią, gdyż dostęp do lasów z obawy przed pożarami był w przeważnej części surowo wzbroniony.

Po tej posusze nastąpiły w jesieni, jak wiadomo, długotrwałe obfite deszcze, utrudniające również wyrób i dowóz materiałów faszynowych, a wywołane przez nie wyższe stany wody w rzekach bądź uniemożliwiały budowę bądź też wstrzymywały ją bardzo dotkliwie.

Kierownictwa budowy regulacji Stryja i Bystrzyc nie rozpoczęły z końcem roku 1904 robót regulacyjnych wcale z powodu często powtarzających się deszczy i wysokich

stanów wody, a następnie wczesnego rozpoczęcia się zimy obawiały się bowiem, że częste zaledwie i niezakończone należycie budowle mogłyby przy zejściu lodów na wiosnę uleść znaczniejszemu uszkodzeniu, a nawet zupełnemu zniszczeniu z dotkliwą szkodą funduszu budowy.

Na Stryju przyłączyły się do tego jeszcze nadzwyczajne wodno-prawne trudności uniemożliwiające rozpoczęcie budowy bez zatargów i procesów ze stronami interesowanymi.

Ograniczono przeto czynność budowlaną na tej rzece, tylko do zabezpieczenia gościńca państwowego pod Hurniem zagrożonego bardzo, a częścią nawet uszkodzonego przez jesienne wysokie wody.

Z powyższego przedstawienia przebiegu czynności w c. k. Namiestnictwie i w c. k. Kierownictwach budowy około regulacji rzek objętych ustawą z 18. września 1901. Dz. u. kr. Nr. 103. wynika, że rok 1904 należy uważać właściwie jako przygotowawczy do właściwej akcji budowlanej, która może się skutecznie rozpocząć i rozwinąć dopiero po aktywowaniu wszystkich w rozporządzeniu wykonawczem przewidzianych Kierownictw budowy i po uskutecznieniu przez nie robót przygotowawczych, a w szczególności po zabezpieczeniu materiałów budowlanych, sprawieniu narzędzi, kolejek roboczych, w dorzeczu zaś Dniestra nadto po usunięciu licznych prawnych trudności, jakie się tam głównie z tego powodu wyłoniły, że we wielu gminach są koryta rzek spławnych, a więc publicznych jak: Stryja, Świcy i Bystrzyc w księgach gruntowych i w tabulach zapisane na prywatnych właścicieli, zamiast na dobro publiczne.

Z uwagi na powyższe okoliczności nie można na podstawie kosztów pokrytych w ciągu roku 1904 z funduszu budowy żadnych wyciągać wniosków na stosunek kosztów administracyi do kosztów właściwej budowy, zwłaszcza, że mieszczą się w tych kosztach jednorazowe wydatki na urządzenie biur, zakupno instrumentów mierniczych, narzędzi budowlanych i t. p.

Z przebiegu robót wykonanych dotąd we własnym zarządzie, przy dostawie materiałów faszynowych w drodze przedsiębiorstwa i z kosztów na nie wyłożonych w stosunku do objętości wykonanych już robót, można atoli prawie z pewnością oczekiwać znaczniejszych oszczędności z kosztów budowy preliminowanych w kosztorysach.

Zamknięcie rachunków za rok 1904

funduszu budowy na regulację rzek wykonywanej kosztem państwa i kraju.

Liczba porz.	Wyszczególnienie	Należytość		Uiszczenie		Zaległość		Uwaga
		K	h.	K	h.	K	h.	
	<i>Dochody rzeczywiste w r. 1904.</i>							
1	60% datek państwowy	288.000	—	288.000	—	—	—	
2	40% „ „ funduszu krajowego	192.000	—	192.000	—	—	—	
3	Odsetki od ulokowanych kapitałów	3.052	—	3.052	—	—	—	
	<i>Zwroty:</i>							
	<i>R a b a:</i>							
4	z różnych wydatków	1.040	—	—	—	1.040	—	
	<i>D u n a j e c:</i>							
5	z kosztów administracji	4	30	—	—	4	30	ad 4—9 z wykazanych zwrotów wpłacono już 37.822 K 22h. reszta wpływie w r. 1905
6	z różnych wydatków	36.919	31	—	—	36.919	31	
7	z kosztów budowy	156	—	—	—	156	—	
	<i>S t r y j:</i>							
8	z różnych wydatków	3.279	86	—	—	3.279	86	
	<i>B y s t r z y c e:</i>							
9	z różnych wydatków	916	86	—	—	916	86	
	Suma dochodów	525.368	33	483.052	—	42.316	33	
	<i>Stan funduszu z końcem roku 1904.</i>							
1	Zapasy kasowy w gotówce	162.944	27	—	—	—	—	
2	Należytości czynne jak wyżej l. p. 4—9	42.316	33	—	—	—	—	
3	Na lokacyi w Banku kraj. Suma stanu czynnego	243.052	—	—	—	—	—	
		448.312	60	—	—	—	—	
	<i>Stan bierny.</i>							
1	Należytości bierne	140.527	90	—	—	—	—	
	Czysty stan czynny	307.784	70	—	—	—	—	

Wydatki rzeczywiste w r. 1904.

Liczba porz.	Wyszczególnienie	Należytość		Uiszczenie		Zaległość		Uwaga
		K	h.	K	h.	K	h.	
S k a w a.								
1	Koszta administracji . . .	358	19	6	24	351	95	
2	„ wykupna gruntów . . .	—	—	—	—	—	—	
3	Roboty regulacyjne . . .	26.831	66	6.143	07	20.688	59	
4	Konserwacja	1.998	39	—	—	1.998	39	
5	Różne nieprzewidziane wydatki	2.251	20	31	20	2.220	—	
	Razem .	31.439	44	6.180	51	25.258	93	
R a b a.								
1	Koszta administracji . . .	11.634	66	7.275	97	4.358	69	
2	„ wykupna gruntów . . .	—	—	—	—	—	—	
3	Roboty regulacyjne . . .	23.948	07	2.096	07	21.852	—	
4	Konserwacja	—	—	—	—	—	—	
5	Różne wydatki	1.832	77	1.130	—	702	77	
	Razem .	37.415	50	10.502	04	26.913	46	
D u n a j e c.								
1	Koszta administracji . . .	14.155	57	1.937	57	12.218	—	
2	„ wykupna gruntów . . .	—	—	—	—	—	—	
3	Roboty regulacyjne . . .	27.918	31	11.534	29	16.384	02	
4	Konserwacja	26	78	—	—	26	78	
5	Różne wydatki	36.681	69	36.019	31	662	38	
	Razem .	78.782	35	49.491	17	29.291	18	
W i s ł o k.								
1	Koszta administracji . . .	20	—	—	—	20	—	
2	„ wykupna gruntów . . .	15.697	96	—	—	15.697	96	
3	Roboty regulacyjne . . .	—	—	—	—	—	—	
4	Konserwacja	—	—	—	—	—	—	
5	Różne nieprzewidziane wydatki	235	60	15	60	220	—	
	Razem .	15.953	56	15	60	15.937	96	

Liczba porz.	Wyszczególnienie	Należyłość		Uiszczenie		Zaległość		Uwaga
		K	h.	K	h.	K	h.	
Stryj.								
1	Koszta administracji . . .	7.645	33	4.623	02	3.022	31	
2	„ wykupna gruntów . . .	—	—	—	—	—	—	
3	Roboty regulacyjne . . .	30.000	—	—	—	30.000	—	
4	Konserwacya	—	—	—	—	—	—	
5	Różne nieprzewidziane wydatki	4.564	73	3.369	86	1.194	87	
	Razem	42.210	06	7.992	88	34.217	18	
Bystrzyce.								
1	Koszta administracji . . .	7.046	81	1.565	61	5.481	20	
2	„ wykupna gruntów . . .	—	—	—	—	—	—	
3	Roboty regulacyjne . . .	—	—	—	—	—	—	
4	Konserwacya	—	—	—	—	—	—	
5	Różne nieprzewidziane wydatki	3.879	91	979	04	2.900	87	
	Razem	10.926	72	2.544	65	8.382	07	
Świca i Sukiel.								
1	Różne nieprzewidziane wydatki	90	—	—	—	90	—	
	Koszta komisji regulacji rzek	*) 766	—	328	88	437	12	

*) z kwoty 766 K przypada dla Artura Herbsta c. k. st. rady budownictwa 328 K 88 h. (Rp. 30. listopada 1904 L. 139.918, Jana Mra-sicka c. k. Rady Dworu 262 K 68 h., Jana Czerwińskiego c. k. st. komisarza bui 174 K 26 h. (Rp. 3. grudnia 1904. L. 102.921.

Zestawienie wydatków rzeczywistych w r. 1904.

Liczba porz.	Wyszczególnienie	Należytość		Uiszczenie		Zaległość		Uwaga
		K	h.	K	h.	K	h.	
1	Skawa	31.439	44	6.180	51	25.258	93	
2	Raba	37.415	50	10.502	04	26.913	46	
3	Dunajec	78.782	35	49.491	17	29.291	18	
4	Wisłok	15.953	56	15	60	15.937	96	
5	Stryj	42.210	06	7.992	88	34.217	18	
6	Bystrzyce	10.926	72	2.541	65	8.382	07	
7	Świca i Sukiel	90	—	—	—	90	—	
8	Koszta komisji regulacyi rzek	766	—	328	88	437	12	
	Razem .	217.583	63	77.055	73	140.527	90	
	do tego:							
	Wydatki przenośne							
	Lokacya w Banku krajowym	243.052	—	243.052	—	—	—	
	Suma wydatków .	460.635	63	320.107	73	140.527	90	
	Zapas kasowy z końcem r. 1904			162.944	27			
	Ogółem .			483.052				

Z Departamentu rachunkowego o k. Namiestnictwa.

Lwów, dnia 29. czerwca 1905.

Odpis

odezwy Wydziału krajowego z dnia 23. czerwca 1905 l. 53.554 do c. k. Prezydium Namiestnictwa.

W czeskiej ustawie o regulacji rzek kanałowych (z dnia 13. lutego 1903. Dz. u. kraj. Nr. 31) przewidziano wysokość datków konkurencyjnych, które służyć mają na częściowe pokrycie 40% datku krajowego, do 20% kosztów robót, tak iż datek kraju redukuje się do 20%. Natomiast w galicyjskiej ustawie regulacyjnej z d. 18. września 1901. Dz. u. kraj. Nr. 103 nie unormowano wysokości datków prywatnych stron interesowanych, lecz poruczono wymiar datku konkurencyjnego władzom administracyjnym po myśli §. 51. kraj. ustawy wodnej, ewentualnie pozostawiono ustawodawstwu krajowemu nałożenie opłat na całe dorzecza w miejsce datku konkurencyjnego, przyczem miano widocznie na oku ustawę tyrolską z d. 15. grudnia 1884. Dz. u. kraj. Nr. 46.

Ponieważ projekt ustawy o regulacji rzek kanałowych wniesiony został do Sejmu galicyjskiego jako przedłożenie rządowe, odniósł się Wydział krajowy w pierwszym roku rozpoczynającego się 20-letniego okresu budowy odezwą z d. 15. kwietnia 1904. l. 37.761 do c. k. Prezydium o udzielenie mu projektu ustawy normującej wysokość i sposób rozkładu datków konkurencyjnych do kosztów regulacji rzek kanałowych.

Gdy wedle odezwy c. k. Namiestnictwa z d. 18. stycznia rb. l. 7.012 dotychczas nie nadeszła decyzja c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych na tamtejsze sprawozdanie z d. 3. sierpnia 1904 l. 102.680, a obecnie już czwarty rok upływa od wydania ustawy krajowej o regulacji rzek kanałowych, postanowił Wydział krajowy wniesić do Sejmu na najbliższej sesji własne przedłożenie o unormowaniu datków konkurencyjnych do kosztów tej regulacji, a przesyłając w załączeniu odnośny projekt ustawy, uprasza c. k. Prezydium o przedłożenie c. k. Ministerstwu spraw wewnętrznych i zakomunikowanie Wydziałowi krajowemu przed sesją sejmową ewentualnych zmian, jakichby to Ministerstwo zażądało.

Dla uzasadnienia poszczególnych postanowień projektu ustawy dołączamy następujące uwagi:

Nałożenie opłat na całe dorzecze, jak to przewiduje §. 3. ustawy z d. 18. września 1901 Dz. u. kraj. Nr. 103, nie byłoby sprawiedliwym, gdyż według tej ustawy regulacja nie obejmuje całych przestrzeni rzek, aż do źródeł wraz z zabudowaniem potoków górskich, zatem pociąganie do konkurencyi gruntów powyżej położonych nie byłoby uzasadnionem.

Przeciw takiemu nakładaniu opłat na dorzecze oświadczył się też komitet administracyjny komisji dla regulacji rzek, oraz pełna komisja regulacyjna na posiedzeniu z d. 11. czerwca 1904.

Ponieważ strony interesowane główną, jeżeli nie wyłączną, korzyść osiągną z budowy regulacyjnych przez zabezpieczenie ich brzegów od dalszego zrywania, zatem najsprawiedliwszym będzie wymiar datków konkurencyjnych od kosztów robót regulacyjnych wykonanych na pewnych przestrzeniach o tym samym ustroju i tej samej głębokości rzeki i to według długości brzegów, gdzie parcele okazują kierunek prostopadły lub ukośny do brzegu rzeki. Gdzie zaś te parcele mają kierunek mniej więcej równoległy do brzegu i są zbyt wąskie, jak to z powodu rozdrobnienia gruntów przeważnie ma miejsce,

datek musiałby być oznaczony w myśl okólnika c. k. Namiestnictwa do l. 32.677 z r. 1883 i wymierzony orzeczeniem władzy politycznej po myśli §. 51. kraj. ustawy wodnej.

Przy wymiarze datków konkurencyjnych należy rozróżnić zdaniem Wydziału krajowego regulację przestrzeni rzek, do której kosztów przyczynia się kraj 40%, od regulacji tych przestrzeni rzek, której koszta ponosi wyłącznie skarb państwa.

Regulacja pierwszych przestrzeni ma w znacznej mierze interesy kultury krajowej na celu i jest całkiem słusznem, aby interesenci pociągnięci zostali w wyższym stopniu do kosztów budowy. Dlatego Wydział krajowy proponuje unormowanie wysokości datków konkurencyjnych przy regulacjach mających w znacznej mierze na celu interesy kultury krajowej na 10% kosztów, podobnie jak przy regulacji Białej, gdzie datek ten bez trudności ściągano, oddając właścicielom wykonanie budowli regulacyjnych po cenach kosztorysowych.

Natomiast przy regulacji drugich przestrzeni rzek, gdzie celem regulacji mającej się wykonać wyłącznie kosztem skarbu państwa jest uszluszenie, głębokości wody i koszta budowy są większe, a po części ubezpieczone już brzegi, wykonując tak zwane lokalne regulacje przy 33 $\frac{1}{3}$ % udziale stron interesowanych, wymiar 10% datku konkurencyjnego zanadto by obciążył właścicieli gruntów nadbrzeżnych i z tego powodu proponuje Wydział krajowy w §. 5. projektu ustawy pozostawienie wymiaru datków konkurencyjnych uznaniu Administracji państwa, która w ostatnich latach z reguły zwalnia strony od konkurencji przy regulacji rzek spławnych, i zastosowanie postanowień §. 51. kraj. ustawy wodnej, podobnie jak to przewidziano w §. 5. ustawy z d. 2. marca 1904 Dz. u. kraj. Nr. 36. odnośnie do wymiaru datków konkurencyjnych do kosztów budowy dróg wodnych.

W §. 3. projektu ustawy proponuje Wydział krajowy poruczyć definitywny rozkład datków konkurencyjnych c. k. Namiestnictwu w porozumieniu z Wydziałem krajowym na wzór szląskiej ustawy o regulacji rzek kanałowych (§. 3.) i ustawy tyrolskiej z d. 15. grudnia 1884 Dz. u. kraj. Nr. 46, dla ułatwienia zaś tego rozkładu przewiduje wydanie osobnego rozporządzenia, które unormuje sposób rozkładu i wymiar datków (według długości brzegów).

Wreszcie w §. 4. projektu ustawy przewidziano zabezpieczenie ściągnięcia tych datków, podobnie jak w wymienionych ustawach szląskiej i tyrolskiej, oraz ułatwienie uiszczenia datków przez strony za pomocą świadczeń stron w materiałach, robociznie i gruntach.

Ustawa

z dnia . . . . normująca datki konkurencyjne do kosztów regulacyi rzek mającej się wykonać w myśl ustawy z dnia 18. września 1901 Dz. u. kraj. Nr. 103.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam w myśl §. 3. ustawy z dnia 18. września 1901 Dz. u. kr. Nr. 103, co następuje:

§. 1.

Do kosztów regulacyi rzek wyszczególnionych w §. 2. pod A) ustawy z d. 18. września 1901 Dz. u. kraj. Nr. 103., tudzież przestrzeni Dunajca od Nowego Sącza do Nowego Targu, przestrzeni Wisłoki od Jasła do Żmigrodu i przestrzeni Sanu od Sanoka do Liska przyczyniać się mają właściciele przyległych nieruchomości i pobliskich zakładów wodnych datkami konkurencyjnymi w wysokości dziesięciu procent kosztów robót regulacyjnych.

Datki te wpływają do funduszu krajowego i służyć mają na częściowe pokrycie 40% datku kraju.

Drogi, budowle wodne i koleje państwowe lub krajowe, tudzież nieruchomości zostające w posiadaniu państwa lub kraju wolne są od uiszczania wspomnianych datków konkurencyjnych.

§. 2.

Za podstawę obliczenia datków konkurencyjnych służyć ma suma kosztorysowa obliczona przez Namiestnictwo na podstawie projektów szczegółowych, zatwierdzonych przez komisję regulacyjną, która utworzoną została po myśli §. 8. ustawy z dnia 18. września 1901 Dz. u. kr. Nr. 103.

Do sumy tej mają być wliczone oprócz rzeczywistych kosztów budowy, także koszta wykupna gruntów, koszta utrzymania po koniec r. 1923 i koszta zarządu.

§. 3.

Rozkład datków konkurencyjnych uskutecznić ma według poszczególnych przestrzeni rzek c. k. Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym.

Sposób rozkładu datków konkurencyjnych określi rozporządzenie wydane przez Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym a zatwierdzone przez Ministerstwo rolnictwa i spraw wewnętrznych.

Przeciw orzeczeniu Namiestnictwa wydanemu w porozumieniu z Wydziałem krajowym w sprawie wymiaru datku konkurencyjnego nie ma odwołania.

§. 4.

Termina uiszczenia datków konkurencyjnych mają być zastosowane do szczegółowych programów budowy zatwierdzonych przez komisję regulacyjną.

Zaległe datki konkurencyjne będą ściągane w drodze politycznej egzekucyi.

Datki konkurencyjne są ciężarem gruntowym i mają być do nich zastosowane postanowienia §. 61. kraj. ustawy wodnej z d. 14. marca 1875 Dz. u. kraj. Nr. 38.

Dla ułatwienia spłaty tych datków konkurencyjnych mają być przyjmowane dobrowolne świadczenia stron interesowanych w matach, robociźnie, lub w gruntach.

§. 5.

Czy i o ile mają być pociągani właściciele przyległych nieruchomości i sąsiednich zakładów wodnych do kosztów regulacji przestrzeni Dunajca od Zgłobic do Nowego Sącza, Wisłoki od Mielca do Jasła i Sanu od Składu solnego do Sanoka, które to przestrzenie mają być regulowane w interesie spławu wyłącznie kosztem skarbu państwa, należy oceniać według zasad ustanowionych w §. 51. kraj. ustawy wodnej z dnia 14. marca 1875 Dz. u. kraj. Nr. 38.

Datki do kosztów regulacji tych przestrzeni rzek, wymierzone w drodze administracyjnej według przepisów kraj. ustawy wodnej, przypadają państwu.

§. 6.

Wykonanie tej ustawy poruczam Moim Ministrom rolnictwa i spraw wewnętrznych.

Ustawa

z dnia . . . . zmieniająca ustęp A) 1. §. 2. ustawy z dnia 18. września 1901 Dz. u. kraj. Nr. 103 o regulacyi rzek wykonąć się mającej w myśl §. 5. ustępu 1. ustawy z dnia 11. czerwca 1901 Dz. p. p. Nr. 66. w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam, co następuje :

Art. I.

Ustęp A) 1. §. 2. ustawy z dnia 18. września 1901 Dz. u. kraj. Nr. 103. zostaje uchylony w dotychczasowem brzmieniu i ma opiewać, jak następuje :

„A) 1. Skawa od Jordanowa do ujścia do Wisły“.

Art. II.

Wykonanie tej ustawy poruczam Moim Ministerstwom spraw wewnętrznych, skarbu, handlu i rolnictwa.
